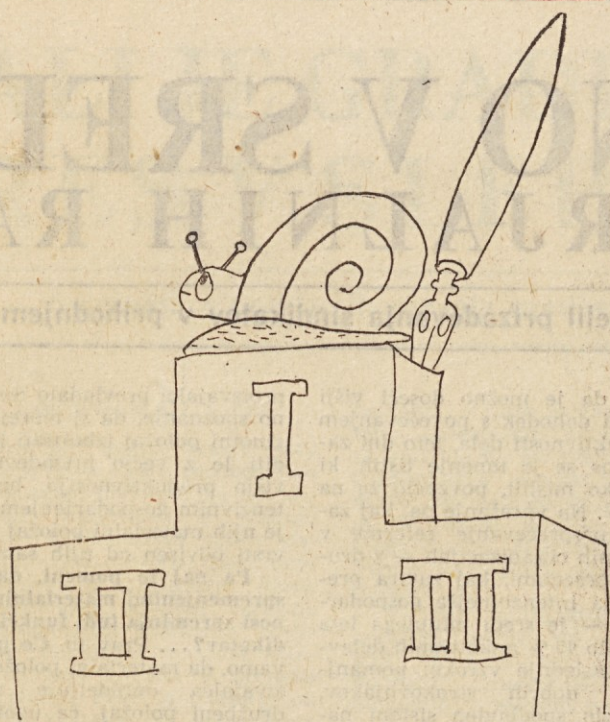

SOBOTA, 20. MAJA 1967

Št. 19, leto XXVI

DEMANTI
Ni res, da bi reforma kakor-
koli vplivala na administraci-
jo!

Karikatura: ANDREJ NOVAK

PO II. OBČNEM ZBORU SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE:

VEDNO V SREDIŠČU USTVARJALNIH RAZPRAV

Ni naključje, da so se delegati na pravkar minulem občnem zboru sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije v svoji razpravi vedno znova vračali k problemom materialnih odnosov, k razreševanju materialnih protislovij sedanjega razvoja. Povsem očitno je namreč, da materialni položaj opredeljuje družbeni položaj proizvajalca. Zato tudi aktivnost sindikata ne more biti namenjena samo družbenemu položaju delavca, predvsem pa ne more biti uspešna, če hkrati tudi ne vpliva na prevrednotenje njegovega materialnega položaja.

Zato naj tudi s tega stališča na kratko povzamemo nekatere bistvene ugotovitve in spoznanja z občnega zbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije.

In kakšne so determinante materialnega položaja proizvajalca v današnjem času? ... V odgovor na tako zastavljeno vprašanje velja povzeti nekatere najbolj značilne podatke iz obsežnega gradiva, ki ga je pripravil republiški odbor. Le-ti pa razkrivajo, da se je v primerjavi z obdobjem neposredno pred gospodarsko reformo ob pollet-

ju minulega leta povečala udeležba industrijskih delovnih organizacij v narodnem dohodku z 48,8 % na 67,3 % in da je na približno tej ravni ostala tudi ob koncu minulega poslovnega leta. Razen tega pa so očitni tudi drugi premiki: medtem ko je bila neposredno pred reformo udeležba gospodarskih organizacij v družbenem proizvodni v ce-

lotnem gospodarstvu za 1,7 % višja od udeležbe industrije, pa je bilo razmerje ob polletju minulega leta bistveno drugačno, saj je bila udeležba industrije za 5 % višja od udeležbe celotnega gospodarstva. To pa pomeni, da industrijske delovne organizacije niso le povečevale svojih materialnih obveznosti, temveč da tudi razpolagajo že z več kot dvema tretjinama celotnega družbenega proizvoda. S tem pa seveda postajajo veliko bolj samostojne v porabi razpoložljivih sredstev, hkrati tudi bolj odgovorne za produktivnejše, racionalnejše in rentabilnejše poslovanje.

Ob tem pa se vsiljuje novo vprašanje, to namreč, kako so delovne organizacije razumele to večjo odgovornost? ... Tudi ta odgovor mremo ponazoriti z nekaterimi podatki. Tako je industrija s sredstvi iz večje udeležbe pri delitvi narodnega dohodka za 85,6 % povečala sklade, iz katerih financira razširjeno reprodukcijo, obratna sredstva in sklad skupne porabe. Udeležba gospodarskih organizacij kot nosilcev sredstev investicijske potrošnje pa se je povečala z 32,6 odstotka v letu 1965 na 41,7 % v minulem poslovnem letu, tako da so postali delovni kolektivi daleč najodgovornejši dejavniki

(Nadaljevanje na 2. strani)

JOŽE GLOBAČNIK:

SINDIKATI V UTRJEVANJU SAMOUPRAVLJANJA

Temeljni dokument nalog sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije v prihodnjem mandatnem obdobju, ki ga je sprejel pravkar minuli občni zbor republiškega odbora, so sklepi o bodoči aktivnosti sindikata. Na občnem zboru je predsednik republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije Jože Globačnik podal delegatom obširno utemeljitev osnutka sklepov, ki pa bi ga poimenovali tudi akcijski program prizadevanj tega strokovnega sindikata. Iz te utemeljitve predsednika Globačnika povzemamo odlomek, ki opredeljuje naloge sindikatov v utrjevanju samoupravnih odnosov.

Že v poročilu o delu našega republiškega odbora smo ugotovili, da smo bili sindikati v svojih dosedanjih prizadevanjih za razvoj samoupravnih odnosov uspešni vselej, kadar smo tudi sebe pojmaali kot odgovoren dejavnik v samoupravljanju in kadar nismo bili le opazovalci družbeno ekonomskih odnosov ali samo kritik drugih. Zato mora biti taka usmeritev sindikatov tudi v prihodnje izhodišče naših prizadevanj, pa naj gre za razreševanje kateregakoli vprašanja medsebojnih odnosov v delovni organizaciji. In kolikor bolj bomo znali pritegniti v proces oblikovanja posameznih stališč ne le vodstva organizacij, temveč širši krog članstva, kolikor jasnejša bodo stališča do posameznih vprašanj, toliko bolj bomo zares tvorno in odgovorno vplivali na utrjevanje samoupravnih odnosov, saj jih navsezadnje tudi ni mogoče obravnavati kot nekaj izven nas.

Prav s tega aspekta velja še posebej oceniti vsebino letošnjih občnih zborov. V tem primeru pa lahko ugotovimo, da so bili letošnji občni zbori po vsebini izredno bogati in pestni in so vsaj v večini primerov prav nič strahotno posegli s svojimi ocenami na vsa področja samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah. Poročila in raz-

prave je prevečala želja, da bi odpravili vzroke, ki krnijo samoupravljalno vlogo proizvajalca. Seveda pa samo želje niso dovolj, ker pač resničnih odnosov ne morejo same po sebi spremeniti. Zato bo potrebno povsod, kjer tega še niso storili, prav na osnovi vsebine občnih

(Nadaljevanje na 2. strani)

II. občni zbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije

LJUBLJANA, 11. in 12. MAJA: V festivalni dvorani so se sestali delegati sindikalnih podružnic sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije na II. redni občni zbor. Obsežno poročilo republiškega odbora, osnutek sklepov o bodočem delu in prizadevanjih tega strokovnega sindikata, obrazložitev sklepov predsednika RO Jožeta Globačnika ter plodna razprava številnih delegatov pomenijo delovni dogovor sindikatov od podružnic preko občinskih odborov, medobčinskih odborov do republiškega odbora o vsebini, metodah in oblikah dela v tem strokovnem sindikatu. Občnemu zboru so prisostvovali tudi predstavniki koroških in štajerskih sindikatov iz sosednje Avstrije, predsednik RS ZSS Ivo Janžekovič, podpredsednik CO sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije Marjan Rožič, predstavniki nekaterih republiških in pokrajinskih odborov tega strokovnega sindikata ter predstavniki družbeno političnega življenja pri nas. Po občnem zboru se je konstituiral tudi novi republiški odbor za prihodnje mandatno obdobje, za predsednika pa je bil vnovič izvoljen Jože Globačnik. (Na naših slikah nekaj delovnih motivov s pravkar minulega II. občnega zbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije).

S POSVETA O PROBLEMIH RAZVOJA GRADBENIŠTVA IN INDUSTRIJE GRADBENEGA MATERIALA

Ali je gradbeništvo res v slepi ulici?

Pred dnevi je bil v Domu sindikatov skupen posvet Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in Gospodarske zbornice SR Slovenije o problemih razvoja gradbeništva in industrije gradbenega materiala. Za to priložnost je RO sindikata gradbenih delavcev pripravil obsežno gradivo, ki bi naj služilo kot osnova za razpravo, hkrati pa kot izhodišče za nadaljnje temeljite analize o razvoju gradbeništva v naši republiki. Razprava na posvetu pa žal ni tekla tako, kot bi želeli, predvsem pa udeleženci posveta niso odgovorili na številna vprašanja, ki jih sindikati zastavljajo ob neugodnem gospodarskem razvoju gradbeništva, da bi vzporedno odgovorili, kakšna je sedanost in prihodnost gradbenega delavca.

Predvsem slednje je vodilo Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev, da je zbral nekatere najbolj značilne podatke o razvoju gradbeništva v dosedanjem reformnem obdobju, primerjal to gibanje z gospodarskim gibanjem v republiškem in zveznem merilu. V analizi se seveda ni bilo mogoče ogniti tudi nekaterim ugotovitvam starejšega datuma, kar so nekateri udeleženci posveta sestavljalcem zamerili,

kot so tudi zamerili, da sindikat ni pripravil bolj temeljite analize. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da sindikat najbrž ni niti dolžan niti ti isti strokovni organ, ki naj bi izdelal takšno analizo, ampak da so zato poklicane različne druge institucije, ki jih pri nas imamo, ki pa po ugotovitvah nekaterih udeležencev posveta niso izbrale vseh kadrovskih in drugih prednosti, da bi strokovno pomagale k boljšim uspe-

hom gradbenih delovnih organizacij.

SONČNE IN SENČNE STRANI GRADBENCEV

Kadar proučujemo razvoj gradbeništva in industrije gradbenega materiala, moramo nujno upoštevati položaj proizvajalnih sil v tej dejavnosti in razmere, v katerih so se znašli gradbinci spričo občutnega zmanjšanja investicijske potrošnje. Navzlic velikim težavam, ki so značilne za razvoj gradbeništva v minulem obdobju, so se mnoge delovne organizacije vendarle uspešno vključile v prizadevanja gospodarske reforme. Zanje je značilna nadaljnja rast obsega proizvodnje, dohodka, osebnih dohodkov in skladov. Te delovne organizacije uspešno premagujejo neugodne razmere, ki so nastale zaradi občutno zmanjšane investicijske potrošnje na domačem trgu in se čedalje bolj vključujejo v mednarodno delitev dela. V to skupino sodijo podjetja Slovenija ceste, Tehnika, Gra-

djs, Konstruktor, Termika, IMP in začetnik vključevanja slovenskega gradbeništva v mednarodni trg — Tehnogradnje. Zelo ugodno se razvija tudi medsebojno sodelovanje gradbenih podjetij bodisi med domačimi ali z inozemskimi partnerji. Znano je uspešno sodelovanje med podjetji Slovenija ceste in Tehnogradnje v jugoslovanskem združenju Jugoslavija-put, Gradisa z zagrebško Tehniko, posebno pa sodelovanje gradbenih in drugih podjetij v poslovnih združenjih IMOS, GIPOSS in skupni nastop RUDISA in INGRE na gradbiščih v tujini.

Sporedno s temi procesi pa mnoge delovne organizacije izpopolnjujejo notranjo organizacijo dela, se usmerjajo v specializacijo, uvajajo moderno tehnologijo, izpopolnjujejo strokovne službe, skrbijo za vzgojo strokovnega kadra, poglobljajo samoupravne odnose itd.

Te in še mnoge druge uspehe je potrebno videti, da bi laže

(Nadaljevanje na 3. strani)

REZERVIRANI STOLPEC

Maks Perkovič

tajnik sindikalne podružnice, Elektromehanika Iskra, Kranj:

● Povejte prosim, kako ocenjujete rezultate gospodarjenja v letošnjem prvem tromesečju v vaši delovni organizaciji in kako se je odrazilo vaše gospodarjenje v delitvi osebnih dohodkov...?

Če vzamem plan kot merilo uspešnosti poslovanja, potem lahko rečem, da smo svoje proizvodne zadolžitve nekoliko preseglj. Stroški proizvodnje pa so bili v absolutnem znesku celo nekoliko manjši.

Seveda je na račun uspešnega poslovanja podjetja narasel tudi dohodek podjetja in zato tudi osebni dohodek. Res je, da so osebni dohodki v Elektromehaniki še kljub vsemu nizki, vendar smo uspeli v tem letu v povprečju zvišati prejemke naših delavcev od 70 na 80 tisočakov mesečno, kar niti ni tako malo. Seveda je vse to rezultat doseganja in obenem tudi presežanja našega proizvodnega plana. Naj ob tem dodam le še to, da so osebni dohodki delavcev vse bolj odvisni od gospodarjenja posameznih delovnih enot, seveda pa jih obračunavamo na osnovi splošnih meril, ki jih uporabljamo v tovarni.

Prvo tromesečje je torej pokazalo, da proizvodnja v Elektromehaniki poteka zadovoljivo. Seveda še nismo prebrodili težav pri prodaji nekaterih naših izdelkov, kar pa nas po drugi strani iz dneva v dan bolj sili v intenzivno prilagajanje potrebam tržišča.

Janko Svetina

vodja analitsko-planskega sektorja v tovarni tesnil in plastičnih mas »TESNILKA«, Medvode:

● Kaj je pokazal periodični obračun za prvo tromesečje letošnjega leta?

Prvi trije meseci letošnjega leta so minevali predvsem v znamenju notranjega utrjevanja podjetja. V proizvodnjo smo namreč vključili nove zmogljivosti v obratu plastičnih mas, kar je seveda zahtevalo veliko naporov, še zlasti pa usklajevanje tehnološkega postopka in prilagajanja organizacije dela.

Z novimi zmogljivostmi v letnem planu računamo na 48 % povečanje proizvodnje v primerjavi z lanskim letom. Dinamičnega plana za prvo tromesečje sicer nismo izpolnili, ker smo lansko realizacijo tega obdobja prekoračili samo za 31 %. Vendar smo v mesecu marcu v novem obratu že dosegli predvideno dinamiko proizvodnje. Tako nismo v skrbeh, da do konca leta ne bi uresničili nalog, ki smo si jih zastavili. Ugotavljamo pa, da bo naša komercialna, predvsem pa prodajna služba morala z novimi, sodobnejšimi prijemi poskrbeti za to, da bomo naše proizvode lahko tudi prodali. V prvih treh mesecih letošnjega leta je bila prodaja sicer za 48 % večja kot lani v tem času. Vendar s tem nismo zadovoljni, ker vemo, da zlasti domači trg ni dovolj proučen. Gre pa tudi za to, da se moramo že zdaj, ko nimamo omembe vrednih zalog, zavarovati pred tem, da bi se nam le-te začele kopičiti kdajkoli v prihodnje.

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● NOVA GORICA

Minuli ponedeljek so se v Novi Gorici sestali delegati sindikalnih podružnic družbenih dejavnosti občin Tolmin, Nova Gorica in Ajdovščina ter izvolili trinajstčlanski medobčinski odbor svojega sindikata. Razlogov, ki so privedli do ustanovitve medobčinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti, je več. Tako je bilo že dlje čuti potrebo, da bi se mimo občinskih sindikalnih svetov povežale podružnice sindikata storitvenih dejavnosti, saj bi tako lahko uspešneje razrešile marsikatero od svojih specifičnih problemov, ki pa jim občinski sindikalni sveti spričo obsežnosti druge problematike niso mogli posvetiti potrebne pozornosti. Da pa bi se člani sindikata družbenih dejavnosti povežali v občinski svetov, tudi ni bilo mogoče računati, saj spričo maloštevilnega članstva ne bi bila smotrna organizacija občinskih odborov tega strokovnega sindikata. Zato so tudi v podružnicah z odobravanjem sprejeli pobudo občinskih sindikalnih svetov Nove Gorice, Tolmina in Ajdovščine, da bi naj sindikalne podružnice družbenih dejavnosti osnovale medobčinski odbor, ki bi v prihodnje samostojno usklajeval akcije sindikalnih podružnic, oblikoval stališča sindikatov do nadaljnjega razvoja družbenih dejavnosti v komunah in ki bi pomagal sindikalnim podružnicam pri njihovem delu.

V razpravi na tem ustanovnem obnem zboru pa so se delegati pogovorili tudi o metodah dela medobčinskega odbora v prihodnje ter hkrati opozorili na nekatere probleme,

ki jih bi moral začeti medobčinski odbor skupaj s sindikalnimi podružnicami čimprej razreševati. To pa so problemi gospodarjenja v posameznih družbenih službah, odnos družbene skupnosti do služb, nagajevanje in še številna druga vprašanja, ki danes tarejo delovne kolektive družbenih dejavnosti. Seveda pa pri tem sindikat tudi ne bi smel prezreti skrbi za delovnega človeka — so poudarili številni delegati v svoji razpravi — za njegov socialni, materialni in družbeni položaj, ne bi smeli prezreti tudi vseh tistih drobnih in navidez ne pomembnih tegob delavcev v družbenih službah, ki pa kljub vsemu bistveno vplivajo na njegovo sposobnost in počutje. V. G.

● AJDOVŠČINA

Občinski sindikalni svet Ajdovščina letos že drugi organizira delavske športne igre, organizacijo in neposredno vodstvo tekmovalcev je poveril občinskemu odboru za telesno vzgojo. Na prvi razpis se je prijavilo 69 ekip, kasneje pa se 5, tako da zdaj tekmuje 74 ekip iz devetih sindikalnih podružnic.

Tekmovanja so zdaj že v polnem teku. Ekipa se bori med seboj v naslednjih disciplinah: odbojka, mali nogomet, rokomet, namizni tenis, baliranje, kegljanje, streljanje, vlečenje vrvi, tek v vrečah in šah. Organizator je predvidel za zmagovalce v posameznih disciplinah prehodni pokal. Podružnica pa, ki bo nastopila na delavsko športnih igrah z največjim številom ekip, bo prejela v trajno last poseben pokal. Zanimanje za letošnje igre pa ni veliko samo med nastopajočimi, temveč med celotnim članstvom sindikata, saj je iz dneva v dan več obiskovalcev športnih igrišč, ki bodrijo svoje tovariše.

H. F.

VEDNO V SREDIŠČU
USTVARJALNIH RAZPRAV

Občni zbor je opredelil prizadevanja sindikatov v prihodnjem mandatnem obdobju

(Nadaljevanje s 1. strani)

v tovrstni potrošnji. In če so bile investicije v zgradbe v letu 1965 še 35,7 %, so znašale v minulnem letu le še 33,6 %, pri tem pa so močno porasle investicije v opremo. Tako so očitna prizadevanja delovnih kolektivov, da bi naložili več sredstev v modernizacijo in rekonstrukcijo obstoječih objektov in to zlasti tistih, ki lahko v najkrajšem času vplivajo na intenzivnejše izkoriščanje ekonomskih potencialov delovnih organizacij, s tem pa na višji dohodek in trdnjejši materialni položaj proizvajalca.

In kakšen je neposredni gmotni položaj upravljalca? ... Kljub porastu nominalnih osebnih dohodkov in porastu produktivnosti dela so dosegli realni osebni dohodki v industriji in rudarstvu Slovenije predeformno raven šele v juniju minulega leta. Posledica ekonomskih ukrepov, sprejetih neposredno ob reformi in katerih namen je bila usklajitev vseh vrst potrošnje z realnimi možnostmi, je bila sprva zmanjšanje ravni realnih osebnih dohodkov. Vendar pa je bilo to zmanjšanje samo začasno in so že za zaključek minulega poslovnega leta značilni naslednji podatki: indeks realnih osebnih dohodkov je 107, indeks produktivnosti dela pa 105. In še nova primerjava: v sedemnajstih mesecih po reformi v primerjavi z dvanajstimi meseci pred reformo se je produktivnost dela povečala za 6 %, realni osebni dohodki pa so se povečali za 0,1 %. To pa pomeni, da kljub izboljšanju materialnega položaja delavca industrije in rudarstva vendarle ne moremo govoriti o ekspanziji osebnih dohodkov, ki bi pretila ogroziti stabilizacijo njegovega gmotnega položaja in ogroziti stalen, sicer nekoliko manj intenziven, vsekakor pa zanesljiv porast njegove življenjske ravni.

Kako je proizvajalec sam sprejel te determinante njegovega sedanega materialnega položaja in predvsem, kako sam gleda na izboljšanje svojih gmotnih razmer? ... Iz raziskave o javnem mnenju med zaposlenimi v industriji in rudarstvu Slovenije si moremo dovolj jasno izoblikovati odgovor na to vprašanje. Neposredno po reformi je še 45 % anketiranih delavcev me-

nilo, da je možno doseči višji osebni dohodek s povečevanjem produktivnosti dela, leto dni zatem pa se je mnenje tistih, ki so tako mislili, povzpelo že na 73,5 %. Na vprašanje pa, kaj zavira preprečevanje reforme v delovnih organizacijah — z drugimi besedami, kaj zavira prehod na intenzivnejše gospodarjenje — je sredi minulega leta navedlo 45 % anketiranih delavcev naslednje vzroke: pomanjkanje dobrih strokovnjakov, premalo spodbuden sistem nagajevanja, premajhna odgovornost vodilnih delavcev in šele kot zadnje — pomanjkanje reprodukcijskega materiala. In slednjič, samo 14 % anketiranih delavcev misli, da reformo zavirajo tako imenovane sistemske rešitve. Tako bi tudi mogli z vso upravičenostjo reči, da je med

proizvajalci prevladalo realistično spoznanje, da si morejo svoj gmotni položaj izboljšati in utrditi le z večjo prizadevnostjo, višjo produktivnostjo, bolj intenzivnim gospodarjenjem in da je njih materialni položaj v prvi vrsti odvisen od njih samih.

Pa naj to pomeni, da se s spremenjenimi materialnimi odnosi spreminja tudi funkcija sindikatov? ... Prav to. Če priznavamo, da materialni položaj proizvajalca opredeljuje njegov družbeni položaj, če ugotavljamo, da je materialni položaj čedalje bolj neodvisen od proizvajalca samega, potem je tudi osnovna naloga sindikata, da mu kot organizirana družbena sila pri tem z vso svojo vplivnostjo pomaga. Z drugimi besedami povedano: sindikat mora biti v središču vseh ustvarjalnih raz-

prav o tem, kako v prihodnje izboljšati materialni in s tem družbeni položaj upravljalca. Tako je tudi II. občni zbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije sprejel za eno svojih glavnih nalog usmerjanje proizvajalcev-upravljalcev na intenzivno gospodarjenje. To usmerjanje pa hkrati pomeni aktivno razreševanje številnih protislovij tako znotraj delovnih organizacij kot v odnosih med delovno organizacijo in širšo družbeno skupnostjo. Razreševanje protislovij, ki so na eni strani posledica še vedno neizobiljkovanih sistemov formiranja in delitve dohodka, protislovij, ki nastajajo spričo različnega vrednotenja dela zaposlenih, protislovij, ki jih porajata nerazmerjeni in neopredeljeni samoupravna pristojnost in odgovornost v delovnih kolektivih ... Po drugi strani pa bo potrebno temeljito proučiti tudi vse druge dejavnike, ki vplivajo na povečevanje produktivnosti delavcev in intenziviranje proizvodnje, in seveda poiskati najbolj ustrezne rešitve. To velja še posebej za možnosti v koncentraciji kapitala in povečevanju njegove učinkovitosti, pa naj že bo preko poslovno tehničnega sodelovanja, integracijskih procesov ali preko koncentracije v bananem mehanizmu ter nato v svobodni cirkulaciji teh sredstev. In ne nazadnje, v sindikatih se bo potrebno zavzeti, da potrgamo nekatere še vedno močne administrativne sponke, ki zlasti na področju cen in kreditne politike preprečujejo hitrejši razvoj znatnega dela industrije, ter vplivati, da se tudi ukrepi splošne gospodarske politike podre trajnejšim gospodarskim gibanjem.

Zakaj tako? ... V enem od svojih sklepov so sami pojasnili: »Zbor izraža prepričanje, da je stabilizacija gospodarstva eden od osnovnih pogojev za nadaljnje uveljavljanje samoupravnih odnosov v industriji. Ukrepov za stabilnost zato ni mogoče ločiti od iskrenih prizadevanj za poglobljanje samoupravljanja. Gospodarska stabilnost ustvarja tudi pogoje za sproščenejšo delovanje tržišča, ki pa je sedaj še vedno pod močnim vplivom državnega urejanja, za čemer se lahko skriva tudi nezaupanje v sposobnost proizvajalcev.«

BOJAN SAMARIN

KONSTITUIRAN JE NOVI RO
SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE
IN RUDARSTVA SLOVENIJE

Občni zbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je drugega dne svojega dela izvolil 73 članov novega plenuma republiškega odbora in pet članov nadzornega odbora. Neposredno po zaključku občnega zbora pa je delovni predsednik sklical vse izvoljene na prvo sejo plenuma, da bi konstituirali novi republiški odbor. Za predsednika republiškega odbora je bil soglasno izvoljen JOŽE GLOBANČNIK, za novega tajnika pa so člani izvolili EMILA TOMAŽIČA iz Maribora, kajti dosedanj tajnik RO STJEPAN ŠAUBERT odhaja na novo delovno dolžnost v centralni svet.

Novi člani predsedstva RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije pa so še: JOŽICA HRAST, kemijski tehnik iz novomeške Krke, MIHAEL KUNAVR, tehnik iz Poslovnega združenja energetike, Ljubljana, JOŽE KOLAR, vodja obrata iz Pomurskega tiska v Murski Soboti, LUDVIK KUHAČ, ekonomist v kranjski Elektromehaniki, STOJAN KURENT, vodja obratovne kontrole v Tomoslu, ELZA KODRIČ, referent v Tekstilni tovarni Ajdovščina, TATJANA LESKOVEC, finančni knjigovodja v KLI Logatec, VIDA LOTRIČ, predsednik komisije za kadrovske socialna vprašanja RO, FERDO MAJDIČ, šef kadrovske službe v Kartonažni tovarni Ljubljana, ALBIN MIKLAVC, ekonomist v Železarni Štore, SREČKO MLINARIČ, predsednik sindikalne podružnice Železarne Jesenice, LOJZKA PLANINŠEK, socialna delavka v kranjski Savi, VILI PUKMAJSTER, obratni električar Rudnika Trbovlje, DANILO POCAJT, šef skladišča v Gorenju, Velenje, IVAN STRMČNIK, sekretar podjetja v Tovarni rezalnega orodja Prevalje, STANKO TADINA, pravnik v TAM in inž. JANEZ ZAPLOTNIK, šef razvojne službe v Elmi, Črnuče.

Sindikati v utrjevanju samoupravljanja

Iz utemeljitve osnutka sklepov II. občnega zbora Republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

zborov pripraviti osnutke stališč, za katere se bomo v posameznih sindikalnih organizacijah zavzemali v prihodnjem obdobju.

Značilnost letošnjih občnih zborov so bile pogoste in obširne razprave o tem, da vlada večji ali manjši nered v organizaciji poslovanja, v pripravi dela, v poslovno tehničnem povezovanju in še v mnogih drugih vprašanjih. Člani sindikata so dali jasno razumeti, da jih močno motijo primeri, ko je red sicer uzakonjen v samoupravnih predpisih, vendar pa ga nekateri ne spoštujejo. In spet so terjali, da se tudi vsa tista neresena vprašanja, ki v samoupravnih predpisih in organizaciji dela puščajo špranje za nered in neodgovornost, uredi s samoupravnimi akti. Sodimo tudi, da so letošnji občni zbori vnovič in v celoti potrdili, da v samoupravni praksi nikoli ni bilo dileme »za« ali »zoper« red. V zavesti večine naših članov je zmagovalno prepričanje, da je red bistveni sestavni del samoupravnih odnosov. Toda prav tako je zmagovalno tudi prepričanje, da samoupravnega reda ni mogoče zamenjati z oblastjo ali s posebnimi pooblastili posameznikom. Zahteve po posebnih, pooblastilih, čeprav jih nekateri še tako opravičujejo z reformo, in naj se njihovi zagovorniki tega zavedajo ali ne, namreč pomenijo napad na reformo na njenem najbolj občutljivem mestu. Iz prizadevanj za realizacijo reforme namreč izključujemo samoupravljalsko pobudo, brez katere pa si ni mogoče zamisljati trajnega napredka. In končno, vsi ti požarjajo na edinstveno prednost, ki

jo imajo v samoupravljanju, ko morejo napredne tehnično-ekonomske zamisli uresničevati ob polni podpori v samoupravljanju organiziranih družbenih sil.

Ob različnih priložnostih in v različnih dokumentih naših političnih organizacij smo jasno povedali, da vsi problemi samoupravljanja še niso razrešeni že s tem, da se z njim kot z osnovno pravico delovnega človeka samo strinjamo. Mnogo je še zadev, o katerih je potrebno teoretično razpravljati in jih praktično spreminjati. Naj na kratko omenim le nekatere vprašanja:

● Ali še ustrezajo sedanje, že tradicionalne, od začetkov organizacije delavskih svetov ohranjene oblike in metode delovanja, še posebej v tistih delovnih organizacijah, kjer nimajo organiziranih delovnih enot? Upoštevati namreč moramo, da se je medtem materialna osnova samoupravljanja že močno spremenila. To velja tudi za številne druge zadeve, ki jih poslej samostojno urejajo v delovnih organizacijah, so pa odločitve še vedno v celoti odvisne od delavskih svetov. Ali zato vsebina dela delavskih svetov že ni v nasprotju z oblikami organizacije, ki v marsičem vplivajo na kakovost odločanja in sodelovanja članov delovne skupnosti pri posameznih odločitvah?

● Vsako delo terja tudi racionalno delitev dela, kar pa velja tudi za odločanje o družbenih zadevah na ravni delovnih organizacij in širših skupnosti. Ali ne bi bile bolj koristne kot so največkrat jalove diskusije o pristojnostih posameznih ravni odločanja, in ne da bi pri tem upoštevali smotrnost raz-

prave o tem, kako članom delovne skupnosti zagotoviti vpliv pri odločitvah, in to neodvisno od ravni, na kateri bodo formalno odločili?

● Delegati iz Iskre, Elektromontaže in lesno industrijskih podjetij bodo verjetno lahko posredovali dragocene izkušnje, ki so si jih pridobili v urejanju samoupravnega položaja obratov oziroma tovarn v njihovem stavu. Mislimo, da je točna ugotovitev, da so se ekonomski interesi za skupno povezovanje razvili šele tedaj, ko so obrati ozir. tovarne dobili resnično možnost gospodarjenja in so se zato brez zunanjih pritiskov odločili za to, kar jih povezuje. In nasprotno, ekonomsko tehnični razlogi govorijo za integracijo, denimo v Lesno industrijskem podjetju Konjice, vendar pa se prav v tem primeru pojavljajo močne sile za dezintegracijo. Čeprav je bržčas več vzrokov za dezintegracijske težnje, pa je osnovni prav gotovo v neurejenem samoupravnem položaju dislociranih obratov.

● Če razprava o mnenju delavcev industrije in rudarstva o reformi je opozorila na problem odgovornosti, tudi mi smo večkrat ponavljali zahtevo po odgovornosti, veliko manj pa je bilo prizadevanj in predlogov, kako to odgovornost tudi praktično opredeliti.

● Zastavlja se tudi vprašanje, ali zadostujejo samo politična prizadevanja za urejanje notranje delitve dohodka po delu, če hkrati ni praktičnih rešitev, da bi mogli strokovno obvladati tudi tehniko zajemanja stroškov in utroševanja dohodka v delovnih enotah ter da bi jo podredili samoupravnemu

položaju zaposlenih. Še posebej bi kazalo kritično presoditi, ali smo storili dovolj za izmenjavo medsebojnih izkušenj, za publciranje dobrih rešitev in za organizacijo stalne, tudi strokovne pomoči pri usmerjanju teh procesov v delovnih organizacijah.

● Se zlasti zdaj, ko so sprejeti zaključni računi delovnih organizacij bi kazalo ponovno, čeprav marsikje že nekoliko pozno, ugotoviti, ali smo ostali dosledni sprejetim načelom reforme: dosledni v tem, da delimo dohodek v skladu z doseženo produktivnostjo. Brez podrobnejših analiz pa lahko trdimo, da imamo opraviti z dvema skrajnostima. Ponekod z nizkim dohodkom in osebnimi dohodki, ki opozarjajo na notranje slabosti gospodarjenja. V teh primerih je tudi očitno, da so se spriznili ne samo z nizkimi osebnimi dohodki, temveč tudi s slabostmi v gospodarjenju. Po drugi strani pa imamo opraviti z gibanjem osebnih dohodkov, to velja res za maloštevilne kolektive, ki niso v skladu z gibanjem produktivnosti in kar nekateri upravičujejo med drugim tudi s spremembami cen v minulnem obdobju.

V sindikatih pa sodimo, da ni mogoče spreminjati delitvenih odnosov mimo sprejetega načela o skladnem gibanju rasti osebne potrošnje in produktivnosti, kot tudi, da ni mogoče zanemariti sprejetih programov za rekonstrukcije proizvodnih naprav. Navidežno prožno spreminjanje delitvenih odnosov mimo čvrsto dozorovane politike pa je lahko voda na mlin meznim pritiskom, še nasebe, če so po sredi pomembni kriteriji za delitev po delu.

Ob zaključku
redakcijeII. občni zbor sindikata
delavcev storitvenih
dejavnosti Slovenije

LJUBLJANA, 17. maja. — Danes, popoldne se je v dvorani Doma JLA začel II. redni občni zbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije. Potem ko so delegati izvolili delovne organe svojega občnega zbora, je predsednik republiškega odbora Lojze Fortuna prebral izrpen referat o bodočih nalogah sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije, ki je med udeleženci občnega zbora natekel na zelo ugoden odmev. Po odmoru se je začela razprava o aktualnih problemih v storitvenih dejavnostih in nalogah sindikatov v prihodnjem mandatnem obdobju. Jutri bo zbor nadaljeval z delom.

Občnemu zboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije prisostvuje tudi delegacija delavcev trgovine, gostinstva in turizma pokrajinskega vodstva Konfederacije svobodnih italijanskih sindikatov (CGIL) iz Torina, predsednik Centralnega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Jugoslavije Duško Šobot, podpredsednik RS ZSS Andrej Verbič in drugi predstavniki družbeno političnega življenja.

Podrobneje o II. občnem zboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije bomo poročali v prihodnji številki našega lista.

ALI JE GRADBENIŠTVO
RES V SLEPI ULICI?

S posveta o problemih razvoja gradbeništva v Domu sindikatov

(Nadaljevanje s 1. strani)

ocenili tudi drugo, mnogo manj razveseljivo stran gradbeništva v minulem obdobju. Ta del delovnih organizacij, ki vlečejo razvoj gradbeništva očitno navzdol, hodi mimo pozitivnih prizadevanj, zmanjšuje obseg proizvodnje, odpušča delavce, se zadovoljuje z nizkimi osebnimi dohodki, skromnimi skladi in tako zapada v počasno odmiranje. Prav ta podjetja pa hkrati vplivajo na zaostajanje gradbeništva Slovenije za razvojem gradbeništva Jugoslavije, gospodarstva Slovenije in gospodarstva Jugoslavije. Nadrobna analiza zaključnih računov 113 delovnih organizacij v gradbeništvu in industriji gradbenega materiala za minulo poslovno leto razkriva, da se je v 42 delovnih organizacijah zmanjšal celotni dohodek do 40 odstotkov; v 61 delovnih organizacijah pa dohodek celo do 65 %, čeprav bi moral dohodek že zaradi spremenjene delitve med družbo in delovno organizacijo hitreje naraščati kot v prejšnjih letih.

POTREBEN JE ODKRIT
IN USTVARJALNI POGOVOR

Že ti podatki, čeprav bi lahko nanje navezali še mnoge druge, ki jih zajema analiza, opozarjajo, da je čas za temeljit pogovor o skupni uspešnosti gospodarski poti slovenskega grad-

beništva. Ne gre zanikati nekaterih objektivnih okoliščin, ki so vplivale na počasnejši razvoj gradbeništva, vendar je za tak razvoj več subjektivnih vzrokov in neizdelana zasnova nadaljnega razvoja gradbeništva Slovenije v pogojih gospodarske reforme.

V letih konjunktura so se porajale težnje po razdelitvi trga na posamezna interesna področja gradbenih podjetij Slovenije, v reformi pa izredno

zaostrena konkurenca, ko se gradbena podjetja v ostrem konkurenčnem boju spopadajo na licitacijah, včasih brez vsake poslovne morale in povsem brez misli na prihodnost. Zelo malo pa je prizadevanj, kako odpraviti enega osnovnih vzrokov za takšne odnose, to je preveliko razdrobljenost gradbenih podjetij in preskromna prizadevanja za integracijo. Brez močnejše koncentracije proizvodnih sil in sredstev najbrž slovensko gradbeništvo nima najboljših izgledeov za hitrejši napredek. Na tem področju bi pa morale več storiti različne institucije s področja gradbeništva in industrije gradbenega materiala.

Napak je, da se nekateri izmikajo tej odgovornosti, namigujejo drug na drugega, kdo naj prevzame pobudo za odkrit, složen in ustvarjalni pogovor o dejanskih razmerah na področju gradbeništva in o izboljšanju njegovega položaja, hkrati pa razvrednotijo dobronamerni poskus, kako spraviti takšna prizadevanja z mrtve točke. Navzlic temu zadnje posvetovanje ni bilo brez uspeha, čeprav udeleženci posveta tokrat niso odgovorili na vsa vprašanja, ki jih terjajo trenutne razmere v gradbeništvu.

I. V.

DELAVSKA
ENOTNOST.

V AKCIJI

»ZAPOSLOVANJE«

3.

Kranj

V katerikoli od petih gorenjskih občin vse do nedavna res še ni bilo težko najti dela. Le nekaj deklet na Jesenicah, kjer skoraj v vseh podjetjih, zlasti pa v Železarni potrebujejo delavce, je ostajalo brez dela že nekaj let nazaj. Danes pa tudi na Gorenjskem, čeprav morda na najbolj razvitem industrijskem področju v republiki, ni več tako lahko najti dela. Še bolj natančno povedano, ni več lahko najti dela v tovarnah, kamor pa ljudje še zmeraj silijo. Silijo, kot da bi bilo delo v uslužnostnih dejavnostih, od komunale, gostinstva, trgovine, turizma pa do obrti kaj manj vredno, kaj težje, kaj slabše ovrednoteno.

BREZPOSELNI STROKOVNJAKI

Najbolj zaskrbljujoče pa je, da od trenutno 1111 brezposelnih, kolikor jih je na Gorenjskem, kar 77 delavcev s srednjo, višjo in visoko šolo ne dobi dela. Jožica Puhar-Kranjc, analitik na kranjskem komunalnem zavodu za zaposlovanje, je omenjeni podatek komentirala takole:

»Še vse bi bilo v redu, če bi število brezposelnih strokovnjakov upadalo, toda podatki kažejo, da iz dneva v dan narašča, kar pa je za Gorenjsko kot gospodarsko razvito področje močno problematično. Drug problem pa je, da ne moremo zaposliti 300 mladincev in mladink, ki so zapustili osnovno šolo.«

SPET: SAMO DOLOČENO DELO V DOLOČENEM
PODJETJU

Miro Grum, zaposlovalec pri kranjskem komunalnem zavodu za zaposlovanje pa dopolnjuje:

»Trdim, da je dela dovolj za vse, samo ko bi ga vsi tudi hoteli sprejeti. Morda je med brezposelnimi le 10 takih, ki bi prišli za vsako delo. Delo po pravilu odklanjajo ženske, pa čeprav je največ brezposelnih, kar 735 od skupnega števila. Pred nedavnim smo imeli prijavljenih 40 brezposelnih kuharic in niti ene nismo mogli dobiti, da bi šla na delo v kuhinjo. Sicer pa so nekateri brezposelni sila prebrisani. Kadar slišijo, da gre neki tovarni dobro, potem hočejo vsi prav v to tovarno. Tako pred dvema letoma za kranjski IBI nismo mogli dobiti niti ene delavke, ker so vse vedele, da tovarna odplačuje kredite in da imajo zaposleni nizke osebne dohodke. Danes, ko pa se je IBI znebila kreditov in ko so se osebni dohodki zaposlenih občutno dvignili, hočejo vse brezposelne ženske samo v IBI. Ali pa v Savo, ki tudi dobro stoji...«

KAM Z MLADINO?

Anica Čop, poklicna usmerjevalka pri zavodu, pa je ob tem opozorila na naslednji problem:

»Sprašujem se, kam bomo spravili 2754 deklet in fantov, ki bodo letos zaključili osnovno šolo. Ko smo jih anketirali, se jih je 536 odločilo za uk v različnih poklicih, 257 za šolanje na tehniških šolah, za gimnazijo se jih je odločilo 257 in za različne zdravstvene šole 153 itd. Toda to so samo želje. Kajti prostih, zlasti učnih mest pa je mnogo manj. Samo dva primera naj omenim: v trgovsko šolo želi 133 mladincev in mladink, prostih učnih mest pa je samo 33; ali: za uk v kovinskih stroki se jih je odločilo 148, prostih mest pa je samo 23. Največ problemov bo seveda spet z dekletmi, saj je zanje kar 211 učnih mest premalo. In če k tem, ki ne bodo našli učnih mest, prištejemo še tiste mladinke in mladince, ki ne bodo sprejeti na različne srednje šole, za katere so se odločili, potem se bo letos spisek brezposelnih povečal za najmanj 500 delavcev...«

NERESNOST, ALI KAJ?

Kakšne pa so letos potrebe delovnih organizacij na Gorenjskem po zaposlovanju novih delavcev?

Na to vprašanje odgovarja Jožica Puhar-Kranjc:

»S kadrovskimi službami v delovnih organizacijah skusamo sodelovati, toda te nas ne jemljejo resno. Ko smo prav te dni zbirali potrebe delovnih organizacij po zaposlovanju novih delavcev, nam jih je sporočilo samo 36 odstotkov delovnih organizacij. Šele na ponovne urgence smo kmalov uspeli zvedeti, da bodo delovne organizacije letos zaposlile predvidoma 2430 delavcev, od tega le 23,6 odstotka žensk. Najbolj zaskrbljujoče pa je spet, da podjetja zapirajo vrata strokovnjakom, sicer v jeseniških podjetjih ne bi potrebovali le enega delavca z visoko izobrazbo in le 11 delavcev z višjo ter 44 delavcev s srednjo izobrazbo, kot nam to zdaj zatrjujejo. Še slabše je v Trzinu, kjer podjetja letos potrebujejo le 1 delavca z visoko in 10 delavcev s srednjo izobrazbo.«

PORAZNA KADROVSKA STRUKTURA

Na kranjskem komunalnem zavodu za zaposlovanje nismo dobili vseh podatkov za Gorenjsko, kakšna je kadrovska struktura v podjetjih, marveč smo jih dobili samo za kranjsko občino. Tu pa je kadrovska struktura porazna. Na delovnih mestih, kjer bi bila potrebna srednja izobrazba, ima takšno izobrazbo le 41,6 odstotka zaposlenih, na delovnih mestih, ki terjajo visoko izobrazbo, ima takšno izobrazbo le 38,3 odstotka.

Po drugi strani pa so delovne organizacije v kranjski občini sporočile zavodu za zaposlovanje, da potrebujejo le 9,2 odstotka več delavcev s srednjo izobrazbo in le 3,6 odstotka več delavcev z visoko izobrazbo.

Komentar verjetno ni potreben!

MILAN ŽIVKOVIČ

Akcijska

»Zaposlovanje«

v Novem mestu

PRIHODNJI
TEDEN:

NA ROB PLENUMA TRŽIŠKIH SINDIKATOV

KOMU JE NAMENJEN
STROKOVNI SINDIKAT?

Pred tednom dni je plenum tržiškega sindikalnega sveta razrešil dolžnosti dosedanjega predsednika Marjana Bizjaka, ki je bil na nedavnih volitvah izvoljen za predsednika občinske skupščine. Za novega predsednika ObSS je plenum izvolil Iva Rerganta, predsednika IO sindikalne podružnice v tržiški Predilnici. Kadrovske spremembe so bile hkrati povod za obračun dela za zadnje obdobje občinskega sindikalnega sveta. Za to obdobje je značilna mimo mnogih nalog, ki so jih uspešno opravili tržiški sindikati, izvedba občnih zborov sindikalnih podružnic in strokovnih odborov.

Na plenumu so ugotavljali, da so sindikalne podružnice sicer v roku in organizacijsko dobro pripravile občne zборе, vendar pa z vsebino razprave in zaključki občnih zborov niso bili zadovoljni. V razpravo so se vključili le maloštevilni udeleženci občnih zborov, ki so tudi sicer zelo malo prispevali k boljšemu delu sindikalnih podružnic. Opaziti je bilo, da je razpravljalo zelo malo neposrednih proizvajalcev, pač pa so pogo-

steje razpravljali vodilni delavci. Redkobesednost delavcev iz proizvodnje opozarja na pasivni odnos članstva do svoje organizacije. Na plenumu so sicer menili, da tržiške delovne organizacije ne doživljajo težjih ekonomskih pretresov, ki bi neposredno vzpodbujali proizvajalce k razpravi in bi se zaradi nje oprijeli svoje organizacije. Vendar je to slab izgovor za mrtvilo v sindikalnih podružnicah. Veliko bolj bo držala ugotovitev,

da so tržiški delovni kolektivi zelo slabo obveščeni o vsem, kar se dogaja v delovnih organizacijah in da se zaradi tega ne vključujejo v razprave o vseh omenjenih vprašanjih, ki zadevajo kolektiv. Del krivde za takšne razmere morajo prevzeti nase tudi izvršni odbori sindikalnih podružnic. Zadnji občni zbori opozarjajo, da poteka delo sindikata mnogokje bolj po občutku kakor po načrtu, saj je na primer v sindikatih storitvenih dejavnosti od 13 sindikalnih podružnic sprejela načrt dela za prihodnje obdobje le ena sindikalna podružnica.

Tržiški sindikati imajo tri strokovne odbore, sindikat delavcev družbene dejavnosti, storitvenih dejavnosti in odbor delavcev industrije in rudarstva. Noben od teh strokovnih odborov pa ne zajema več kot 13 podružnic. V razmeroma maloštevilnih strokovnih sindikatih, bi po mnenju plenuma morali

bolj občutiti delo strokovnih odborov. Kolikor vzdržuje le formalni stik med občinskimi svetom in sindikalnimi podružnicami, najbrž ne upravičujejo svojega obstoja. Delo strokovnih odborov bi moralo sloneti na tesni povezavi s sindikalnimi podružnicami. Takšna povezava bi morala biti po oblikah zelo bogata. Na plenumu so našli le nekatere, to so na primer obiski v sindikalnih podružnicah, posveti s predsedniki izvršnih odborov, posveti s sindikalnimi vodstvi sorodnih dejavnosti itd.

Če tankočutno prisluhnemo članstvu, potlej ne odkrivamo s temi in podobnimi oblikami sodelovanja med občinskimi forumom in sindikalnimi podružnicami ničesar novega. Gre le za to, so predložili na plenumu, da se strokovni odbori s svojim delom vendarle že postavijo v okvir sindikata, ki ga v občinskem merilu zastopajo.

I. V.

Pravna posvetovalnica DE

• VPRAŠANJE:

Moj znanec je od leta 1950 do 1961, torej skupaj 10 let in 7 mesecev, odslužil zakonito kazen v kazensko poboljševalnem zavodu. Vso bodo je bil v delavnicah, v glavnem v oddelku za knjigovodstvo, katerega je vodil knjigovodski mojster. Danes je zaposlen v invalidskem podjetju kot rezač na stroju, opravlja pa tudi samostojno priložnostna knjigovodska dela.

Ali se mu šteje doba oziroma delo v zavodu v pokojninsko dobo? Ako se mu šteje, kako naj si to pridobi? S. J. — MARIBOR.

Osebe, ki med prestajanjem kazni zapora ali strogega zapora delajo na določenih delovnih mestih v zaporu, niso v delovnem razmerju. Zato se jim obdobje take zaposlitve ne šteje v zavarovalno dobo za pokojnino. Po določbi 256. člena temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju so take osebe zavarovane samo za invalidnost, ki je posledica nesreče ali poklicne bolezni na rednem delu, ki ga opravljajo na določenih delovnih mestih.

M. VEHOVEC

• VPRAŠANJE:

Dne 10. I. 1966 sem morala na ustni nalog upravnika zamenjati delovno mesto vodje pisarne ter so me tako brez odločbe premestili na delovno mesto referenta; na tem delovnem mestu delam še danes. Ker je to delovno mesto višje ocenjeno od mojega prejšnjega delovnega mesta, me zanima, ali mi gre osebni dohodek delovnega mesta, na katerem delam, in od kdaj?

M. K. — IG

Delovna organizacija vam je dolžna določiti višino osebnega dohodka, ki je predviden za delovno mesto, na katerem delate, in sicer od 10. I. 1966 dalje, to je od dneva, ko ste na tem delovnem mestu začeli opravljati delo.

KUPON za pravno
posvetovalnico DE

J. TRAJČEV

Temeljiti delovni pogovor

Prizadevanja naše družbe so usmerjena v to, da bo imel vsak človek občutek zdravstvene varnosti ter resnično možnost in zagotovilo do strokovne, humane in ob pravem času nudene zdravniške pomoči

Konec minulega tedna je bil v Ljubljani redni občni zbor Slovenskega zdravniškega društva. Zdravniki so razpravljali o mnogih konkretnih stanovskih vprašanjih, v glavnem pa o položaju zdravnika v novih pogojih zdravstvene službe in o njegovi vlogi v družbeno političnem delu.

Na občnem zboru so želeli zdravniki ugotoviti položaj in vlogo zdravnika v novih pogojih zdravstvene službe. V takšno razmišljanje sili zdravnike materialni položaj zdravstvene službe in pa današnja stopnja samoupravljanja, so poudarili. Že dlje časa občutijo razkorak med materialnimi možnostmi in potrebami v zdravstvenem varstvu, vendar tudi prvo obdobje izvajanja novega zakona o zdravstvenem varstvu ne kaže ugodnejšega in bolj usklajenega materialnega položaja zdravstvene službe. Zaradi tega se znajdeja bolnik in zdravnik, ki bi morala sicer sodelovati z roko v roki, vsak na svojem koncu.

Slovenski zdravniki popolnoma soglašajo z javnim mnenjem, ki ga je izvedel in analiziral Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in ki pravi v analizi med drugim o odnosu med zdravstvenim delavcem in bolnikom: »Prizadevati si je treba, da bi imel vsak človek občutek zdravstvene varnosti in resnično možnost in zagotovilo do strokovne, humane in ob pravem času nudene zdravniške pomoči.« Ob tem pa so na občnem zboru poudarili, da bi morali s tem stališčem uskladiti ekonomsko bolj proučen sistem zdravstvenega varstva in ne narobe. V današnjem sistemu zdravstvenega varstva ima zdravnik zelo neugoden položaj. Nekdo je de-

jal na občnem zboru, da je zdravnik »streljalo« za vse nezadovoljje. Enkrat zadevajo vanj strele bolnika, drugič finansierjev. Ob doslednem spoštovanju predpisov, ko krmari med zahtevami enih in možnostmi drugih, se laže zgodi, da se zaplete v nepravilnosti. Tak položaj bi mu morali olajšati. Zavarovane bi morali veliko več povedati o novih pogojih zdravstvene službe, zlasti o pravicah zavarovancev, ne pa, da morajo razlagati o obsegu pravic najpogostejše le zdravniki. V razpravi o materialnem položaju zdravstvene službe so nekateri menili, da zdravnika ne bi smeli postaviti v materialni odnos

do bolnika. Zelo nezadovoljni so bili, da smo v naši družbi »spremenili zdravnika v inkasanta za primanjkljaje socialnega zavarovanja«, kot je to naglasil neki zdravnik — udeleženec občnega zbora.

ZAGOTOVITI VISOKOSTROKOVNO ENOTNO DELO

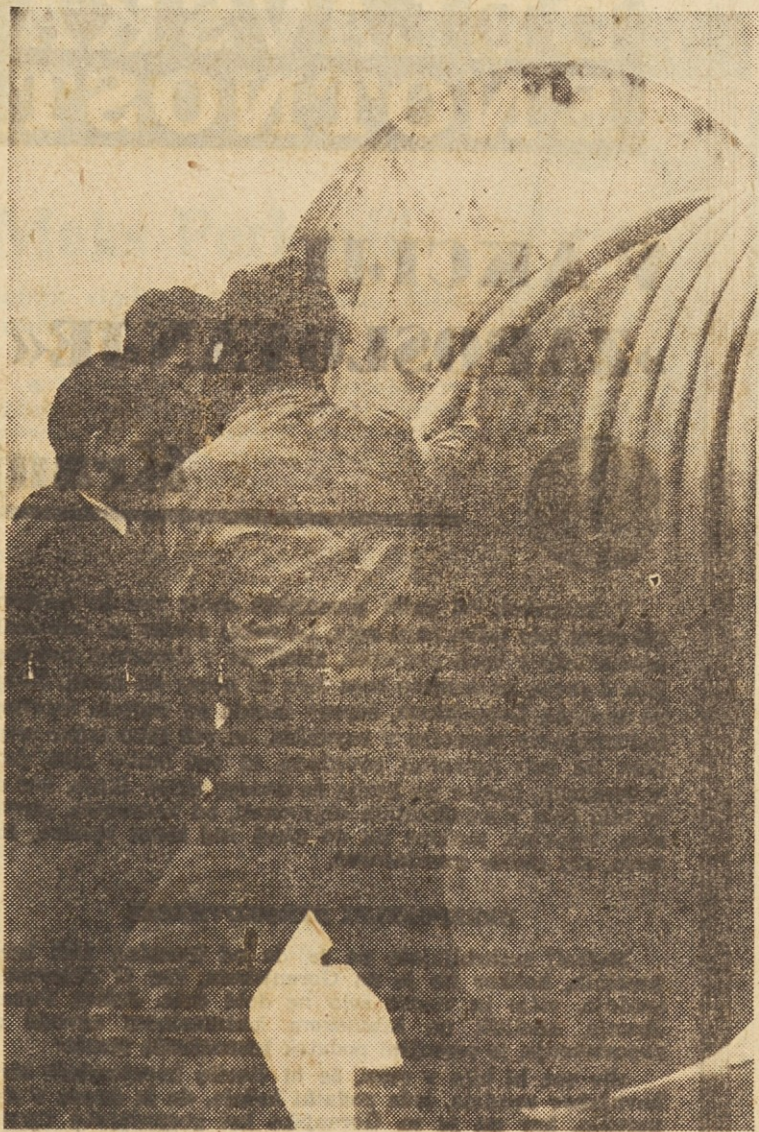
Razen v referatu predsednika društva, smo v razpravi pogrešali mnenje slovenskih zdravnikov o integraciji zdravstvene službe. O tem se pogosto pogovarjamo, ko iščemo pota za boljše in varnejše delo zdravstvene službe, hkrati pa spodbudnejše nagajevanje zdravstvenih delavcev. Nekateri zdravniki razlagajo počasne premike na tem področju, s premajhnim vplivom zdravstvenih delavcev na delitev razpoložljivih sredstev za zdravstveno varstvo in s tem, da zdravstveni delavci niso stimulirani za boljše organizacijo in funkcionalno zdravstveno službo. Takšna in podobna mnenja smo lahko slišali v pogovoru z zdravniki v odmoru. Drugi so v istem pogovoru menili, da bi lahko do boljše in bolj funkcionalne zdravstvene službe prišlo tudi po drugi poti. Pri nas imamo vrsto republiških zdravstvenih organov in institucij, vendar zdravniki še vedno pogrešajo tak medicinski vrh, ki bi nadzoroval delo zdravstvene službe, ki bi ugotavljala, kdo dela boljše in kdo slabše in ki bi dobre, v praksi potrjene izkušnje skušal uveljaviti v vsaj zdravstveni službi. Danes ureja zdravstveno službo kolektivni zdravstveni domovi vsak po svoje in ni rečeno, da delajo povsod dobro in prav. Toliko bolj je pomembno, da se enkrat vendarle zagotovi enotno visoko strokovno delo. Velika večina zdravnikov težje k takemu redu. O tem so zdravniki na občnem zboru govorili in v zvezi s tem menili, da je potrebno čim prej izdelati tak koncept medicinskega vrha, po katerem naj bi bil ta organ nosilec enotne medicinske doktrine.

ZDRAVNIK JE TUDI DRUŽBENOPOLITIČNI DELAVEC

Znaten del razprave so udeleženci občnega zbora posvetili vlogi zdravnika v družbenopolitičnem delu. O tem je največ razpravljala dr. Ruža Šegednova. V samoupravnih organih družbenopolitičnih skupnosti, tako v občinskih kot republiških,

so zdravstveni delavci slabo zastopani, so ugotavljali na občnem zboru. Slovensko zdravniško društvo ni bilo dovolj aktivno pri vključevanju zdravstvenih delavcev v družbenopolitično delo. Posebno je to videti v strukturi socialno zdravstvenega zbora Skupščine SRS, kjer je sicer mnogo poslancev predstavnikov zdravstvene službe, vendar med njimi ni niti enega predstavnika medicinske fakultete, klinike ali drugih znanstvenih medicinskih ustanov. Odločitve najvišjega republiškega samoupravnega telesa pa so v veliki meri odvisne prav od njegove sestave. Napak je, da v socialno zdravstvenem zboru ni predstavnikov institucij, ki vzgajajo nov medicinski kader, niti iz institucij, kjer se poraja znanstveno delo. Tako se lahko zgodi, da mnogokatera odločitev, ki se posebno zadeva to področje, ne bo najboljša. Prav zaradi teh izkušenj bo moralo Slovensko zdravniško društvo v prihodnje posvetiti več pozornosti sodelovanju zdravstvenih delavcev v različnih strokovnih in samoupravnih organih in v razpravah o ureditvi zdravstvenega varstva. Najbrž ni prav sodil eden od udeležencev občnega zbora, ko je dejal, da se zdravniki — posamezniki niti kot organizacija, ne morejo nikomur vsiljevati in naj jih kliče na posvete tisti organ, ki je odgovoren za reševanje različnih sistemskih vprašanj, dolžnost zdravnikov pa je, da se takih razprav udeležijo. Po razpravi sodeč to ni mnenje večine zdravnikov. Večina se je namreč izrekla na občnem zboru, da zdravnik ne more biti le visoko strokovni delavec, ampak hkrati tudi družbenopolitični delavec.

I. VRHOVČAK

Na pošti vedno potrebujejo pridne roke fantov, ki so pripravljeni delati tudi v mrazu, vetru in dežju

OD BESED K DEJANJEM

Povezovanje in nova organizacija zdravstvene službe v Zasavju

Zasavje je enovita in nedeljiva demografska celota, saj je na tem področju patologija prebivalcev enaka oziroma slična ter svojstvena. Zato so bile že pred časom izražene pobude, naj bi dosegli med zdravstveno službo v občinah Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi večje sodelovanje oziroma naj bi proučili možnost, če ne bi kazalo to službo združiti. Dosledneje uveljavljanje načel gospodarske reforme in v zvezi s tem omejevanje potrošnje tudi v socialnem zavarovanju ter v zadnjem času sprejet zakon o organizaciji zdravstvene službe v naši republiki pa so te razprave pospešile, dozorela pa je tudi misel o združitvi vseh treh zdravstvenih domov v enotno osnovno zdravstveno institucijo za celotno Zasavje.

V tej zvezi je treba omeniti, da je ob koncu 1964. leta ustanovljeni Zasavski medobčinski zdravstveni center pripravil na-

črt za novo organizacijo zdravstvene službe na področju Zasavja, kjer je nekaj nad 45.000 prebivalcev. Pri tem je upošteval načela, ki prihajajo zdaj vse bolj do izraza, vendar pa je bil center po letu dni delovanja ukinjen in tako ni bilo organa, ki bi nadaljeval ali pa morda tudi že zaključil začetno delo, to je — uveljaviti novo organizacijo zdravstvene službe Zasavja.

Zaradi svojstvene patologije prebivalstva, zaradi slabe prometne povezanosti z ostalimi področji v naši republiki in tudi zaradi gospodarske in druge celovitosti Zasavje tudi v prihodnje potrebuje samostojen zdravstveni dom, ki bo skrbel za osnovno zdravstveno varstvo nad 45.000 občanov. Iz dosedanjih razprav o novi organizaciji zdravstvene službe izhaja, naj bi deloval v Zasavju le en zdravstveni dom, ki bi skrbel za osnovno zdravstveno varstvo občanov;

v okviru Splošne bolnišnice Trbovlje naj bi delovale tudi v prihodnje tiste specialistične službe, ki jih le-ta ima, to je interna, kirurška, ginekološka in pediatrična; ostale specialistične službe pa naj bi bile organizirane v okviru novega zdravstvenega doma, in sicer tako, da bi jih

kar najbolj približali zavarovancem. Proučiti bi kazalo tudi mrežo splošnih ambulant, bolje in na višji ravni pa urediti službo sanitarne inšpekcije in higijensko-epidemiološko službo, reorganizirati pa tudi reševalno službo, jo sodobneje urediti in ustrezno opremiti.

V.Š.

Ali veste...

...da je ljubljanska kreditna banka in hranilnica sklenila doslej že približno 3000 pogodb za stanovanjsko varčevanje in da bodo varčevalci skupno privarčevali 4,5 milijarde starih dinarjev;

...da se je skupna vrednost zalog, materiala, nedokončane proizvodnje in izdelkov povečala lani v državi v primerjavi z letom 1965 za 23 % in znaša 5190 milijard starih dinarjev;

...da je medsebojna zadolženost gospodarskih organizacij v Sloveniji narasla lani v primerjavi z letom 1965 za 38 % — od 355 milijard na 491 milijard starih dinarjev;

...da so imeli proizvajalci in prodajalci obutve v državi ob koncu leta

1964 napredaj 2,230.000 parov obutve, leta 1965 3 milijone 680.000, lani ob koncu leta pa že 4,530.000 parov;

...da ima po zadnjih podatkih od 494.860.000 zaposlenih v Sloveniji nepopolno osnovno šolo 35,8 % zaposlenih, popolno osemletko 26,2 %, srednjo, splošno ali strokovno šolo 30,5 odstotka, višjo, visoko šolo ali fakulteto pa le 5 % zaposlenih in da primerjavo zaposlenih z visoko izobrazbo v industriji pri nas in v Belgiji razkriva, da imajo tam v industriji zaposlenih s takšno izobrazbo še enkrat več kot pri nas;

...da je znašal naš uvoz v prvih štirih mesecih letošnjega leta 4682 milijonov N-dinarjev, kar pomeni, da je bil za 2,2 % večji kot v enakem obdobju lani;

V BRESTU VSE MANJ PROŠENJ ZA STANOVANJA

Veliko zanimanje za individualno gradnjo

● V najkrajšem času bo dograjen nov stanovanjski blok, v katerem bo prostora za 16 družin

V Lesnem kombinatu Brest v Cerknici si samoupravni organi že vseskozi prizadevajo, da bi omogočili svojim delavcem kar najvišji standard.

Najnovejša analiza o stanovanjski problematiki kaže, da je med 1400 zaposlenimi v Brestu kljub vsemu še vedno 36 prošenj za dodelitev stanovanj. Glede na številčno zelo močno delovno organizacijo pa prosilcev razmeroma ni veliko. Posebno, če povemo, da bo že v letošnjem letu dobilo svoja stanovanja kar 23 delavcev, ki so izročili prošnje posebni stanovanjski komisiji.

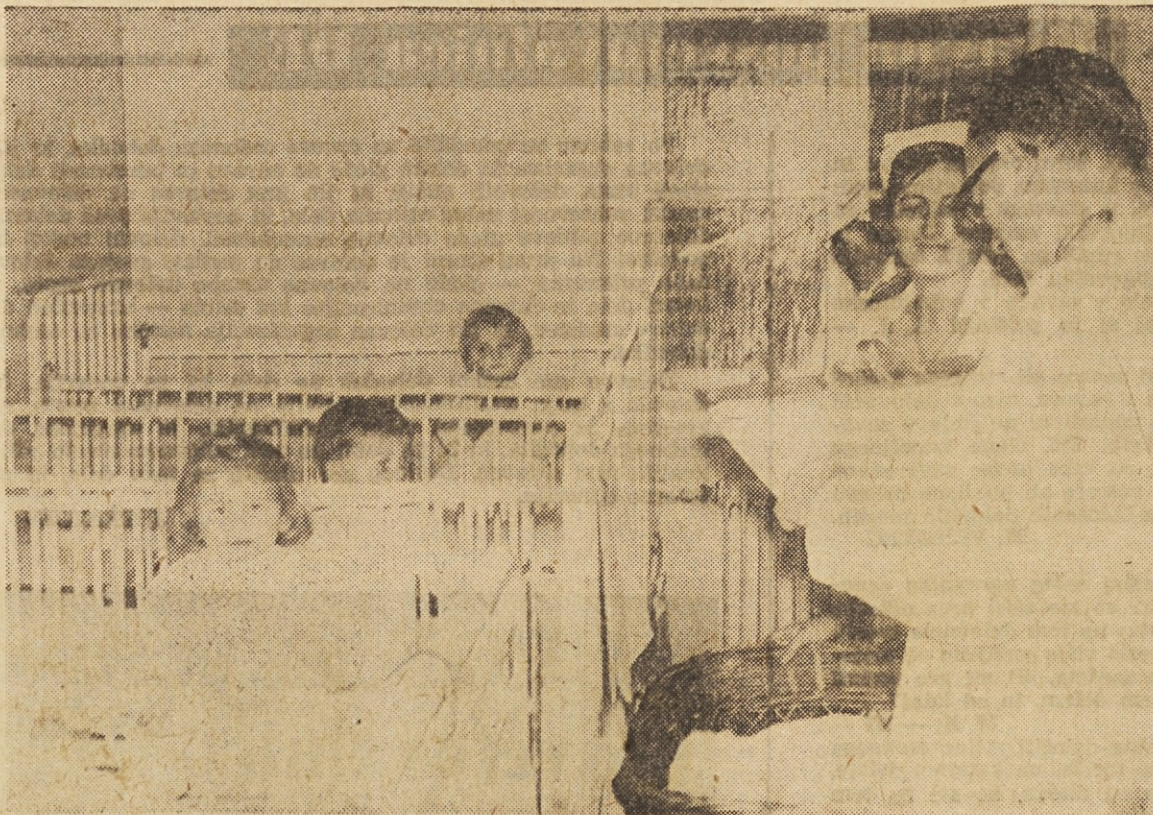
— V najkrajšem času bo namreč dograjen naš novi stanovanjski blok, v katerem bo 16 stanovanj, so povedali v Brestu. S pomočjo teh stanovanj in pa na račun raznih premestitev bomo torej rešili še v letošnjem letu 23 prošenj. Tako bo ostalo v naših mapah le še 13 nerešenih stanovanjskih problemov. Stori bomo vse, da bomo pričeli v najkrajšem času spet graditi in da bi bila nova stanovanja zares dostopna vsem, tudi tistim, ki prejemajo najnižje osebne dohodke...

Ker je med delavci v Brestu tudi veliko tistih, ki bi radi sami gradili ali pa obnovili svojo dosedanjo hišo, oziroma stanovanje, rešujejo samoupravni organi stanovanjska vprašanja zaposlenih tudi s pomočjo kreditov.

V ta namen je odobril centralni delavski svet podjetja za letošnje leto 50 milijonov starih dinarjev. Komisija za stanovanjska vprašanja deli dolgoročne kredite do 3 milijonov S-din, seveda v prvi vrsti tistim prosilcem, ki so kredita zares potrebni, ki imajo prvo fazo gradnje že za seboj in so seveda za podjetje kolikor toliko perspektivni.

— Tudi v tem primeru število prošenj presega naše možnosti, pravijo v podjetju. Ker se pa dobro zavedamo, da pomeni tako reševanje stanovanjskega problema zaposlenih za kolektiv najcenejšo varianto, podpiramo iniciativo za individualno gradnjo na slehernem koraku. Zato tudi ni čudno, da rastejo nova delavska naselja v Cerknici kot gobe po dežju...

A. U.

Petiater dr. Cenčič med vizito na otroškem oddelku ptujske bolnišnice

Delovni kolektiv elektro strojnega podjetja Tiki v Ljubljani je letos že drugi na letnem oddihu. Ne zato, ker bi delavci ugotovili, da so prvi meseci v letu prijetnejši za letovanje kakor julij in avgust, ko vse navali v obmorske kraje, ampak iz veliko neprijetnejših razlogov.

Zastoj v gradbeništvu povzroča zastoj v prodaji električnih grelnikov za vodo z znamko Tiki ali s katerokoli drugo znamko. Kupna moč pa se je zmanjšala tudi potrošnikom v starih hišah in je zato nakup sodobne gospodinske opreme v mnogih družinah prešel iz kratkoročnega v dolgoročni investicijski plan.

Zato so zaloge bojljev v Tiki čedalje bolj prazne. Vodstvo podjetja je zaprosilo za dodatne kredite na obratna sredstva, pa jih ni dobilo, zakaj ravno tako kakor tikijevci tudi bančniki vedo, da se struktura potrošnje spreminja. Denar posojajo tistim, ki ga hitro obračajo in vračajo.

Tikijevci so bili prisiljeni sami poiskati izhod iz stiske. Odločili so se za kolektivni letni oddih. Ze dvakrat v letošnjem letu! Ta čas, ko se oddihujejo, zaloge ne rastejo, kajti z njimi vred počivajo tudi stroji.

Ali pa bo s tem problem rešen?

Na letnem oddihu so namreč tudi komercialisti. Le dežurnega so pustili v podjetju, če se ta čas slučajno oglasi kak kupec. Pač moč navade, ki je strah za kruh še ni izkoreninila.

Nekdo je hudomušno pripomnil, da bi v komercialnem oddelku obesil parolo: »Če ne gre gora k Mohamedu, mora Mohamed na goro.«

Morda bo to storil tudi delovni kolektiv, ko mu zmanjka letnega oddiha za zaježevanje neprodanih zalog...

-Ma-

ODMEVI

IVAN JAGER, direktor Delavske univerze v Sentjurju pri Celju nam piše o članku:

KAKO ŽE PRAVI TISTA — »NEUMEN KMET IMA DEBEL KROMPIR«

Članek novinarja Milana Živkovića o mladih kmečkih proizvajalcih v šentjurski občini nas je prijetno presenetil. Kljub našim skromnim izjavam je nastal iz kramljanja članek, ki naša prizadevanja na področju izobraževanja kmečke mladine opisuje tako realno in prikupno, kot smo to že dolgo želeli.

Za vaš članek se vam v ime Delavske univerze in vseh sodelavcev najlepše zahvaljujem. Upam pa, da bomo še našli skupne točke za nadaljnje uspešno sodelovanje.

MILKA ŠTRUMELJ, delavka iz Elektrarne v Trbovljah pa nam piše o prispevku:

»KAJ TUDI SODIŠČE NE ZALEŽE?«

Najprej vas prosim, da mi oprostite, ker vas nadlegujem s pisanjem. Predvsem bi se vam rada osebno zahvalila za vaš trud, da ste zapisali mojo zgodbo, pravzaprav mojo nesrečo, ki sem jo doživela v Elektrarni Trbovlje 4. maja 1963. leta, v časopis Delavska enotnost.

Z vašim prispevkom, ki je bil lani objavljen v Delavski enotnosti pod naslovom »Kaj tudi sodišče ne zaleže«, sem namreč dokazala, da nisem samovoljno zapustila dela v Elektrarni, kot mi to hočejo še danes naprtiti posamezniki iz tega delovnega kolektiva. Zato se vam še enkrat zahvaljujem in vas prosim, če se morda lahko udeležite ponovne razprave o moji zadevi, ki bo 25. maja 1967. v Elektrarni na kraju samem, kjer se je zgodila moja nesreča.

Počitniški dom brez članov kolektiva TGA!

Ko je pred nekaj leti delavski svet tovarne glinice in aluminija »BORIS KIDRIČ« v Kidričevem sprejel sklep, da kupijo v Crikvenici počitniški dom za letovanje članov delovnega kolektiva in ko je pozneje kupil celo še eno stavbo, nihče izmed 1900 članov kolektiva niti pomislil ni, da bo samo nekaj let pozneje postal ta počitniški dom problem št. 1 na dnevnem redu zasedanja delavskega sveta.

Vse se je pravzaprav pričelo z letošnjim letom, ko je upravni odbor počitniškega doma »Aluminij« v Crikvenici določil cene oskrbnega dne, ki znašajo 3100 S-din za odrasle in 2700 S-dinarjev za otroke do 10 let. S postavljenimi cenami člani kolektiva niso mogli biti zadovoljni, saj so odločno previsoke. Upravni odbor počitniškega doma je predlagal organom delavskega samoupravljanja, da bi odobrili regres v višini 500 S-din na člana, kar pa so organi upravljanja zavrnili. Pred tem je delavski svet namreč na eni od svojih sej razpravljal o zaključnem računu počitniškega doma, ki je zaključil poslovno leto 1966 z 7.260.000 S-din izgube. Seveda je delavski svet sklenil, da bo to izgubo pokrili, istočasno pa je naročil upravnemu odboru počitniškega doma, naj temeljito prouči poslovanje in o vsem poroča delavskemu svetu.

Poročilo je delavski svet sicer dobil, vendar pa so postavljene cene oskrbnega dne ostale iste. Za letovanje v počitniškem domu so se prijavili trije člani kolektiva. Na delavskem svetu so nekateri zahtevali, naj dom odprodajo, drugi pa zopet, naj ga za leto dajo v najem, da podjetje ne bi imelo z njim stroškov. Počitniški dom v Crikvenici, ki razpolaga z 86 ležišči, je

Povlja na otoku Braču je zelo prijeten kraj za letovanje. Zlasti je mikaven zato, ker so tudi cene za dnevno oskrbo solidne, saj se gibljejo od 2800 do največ 3500 starih dinarjev

NA ROB V. MAJSKEMU ZBORU TURISTIČNIH NOVINARJE JUGOSLAVIJE

V turizmu: komaj na začetku poti

Preden bomo nadaljevali s serijo krajših sestavkov, kako smo se v mednarodnem letu turizma pripravili za letošnjo turistično sezono in kakšne možnosti bodo imeli naši delovni ljudje za letovanje, denimo v Hrvatskem Primorju ali v Dalmaciji, se v prvem zapisu za hip ustavimo pri najbistvenejših mislih, ki so jih izrekli turistični novinarji Jugoslavije, ko so se te dni zbrali na V. tradicionalnem majskem zboru v Brelah na makarski rivieri.

»Kljub temu, da je Jugoslavija letos na široko odprla svoje meje vsemu svetu, še zmeraj ni majhno število mej in zaprek, ki so ostale in ki jih niso mogli »preprečiti« niti najrazličnejši odloki pa tudi ne zakonj v zvezi z našim turističnim gospodarstvom,« je bila osnovna misel, izrečena na tradicionalnem zboru turističnih novinarjev Jugoslavije.

»Največkrat se te meje ali zapreke še zmeraj porajajo v »glavah« administracije in jih najdemo največkrat med dvema občinama, med dvema naseljenima, med dvema hoteloma, med transportnimi podjetji ali celo med posameznimi bencinskimi črpalkami,« so še pristavili.

In prav bojažen posameznih občin in delovnih organizacij, da ne bi bile v »dirki« za dolarji kaj prikrašene glede na svoje sosede, je nedvomno osnovni vzrok, da te umetne, ponekod čvrsto zaprte meje še obstajajo in samo škodijo našemu turističnemu gospodarstvu.

NADALJUJMO S HOTELSKO IZGRADNJO

Mimo osnovne misli o umetno narejenih mejah med posameznimi občinami, kraji, hoteli itd., pa je bilo na zboru turističnih novinarjev slišati tudi vrsto konkretnih podatkov, kakšne so še pomanjkljivosti, ki zavirajo, da bi kot turistična dežela še bolj napredovali.

Takšna vrzel je nedvomno še precejšnje pomanjkanje hotelov, zlasti na Jadranu. Novinarji in turistični delavci, ki so tudi prisostvovali omenjenemu zboru, so se zavzeli, da ne smemo omejiti izgradnje hotelov, marveč z njo nadaljevati v še večjem obsegu. Navedli so primer, da je med Rimom in Ancono v sosednji Italiji celo več hotelov, kot jih imamo skupaj na vsem Jadranu. Prav gradnja novih hotelov bi nedvomno pogojila porast celotnega turističnega prometa, kar pa bi edino omogočilo, da bi razrešili še vse druge probleme našega turizma, to je, da bi ob dokaj sodobnih hotelih zgradili tudi lepo urejene campinge, kopališča, uredili prevoze turistov, bodisi po morju ali na kopnem,

izboljšali gostinske in trgovske usluge, skratka, da bi nudili slehernemu turistu vse tisto, kar zahteva sodoben turizem.

Turistični delavci in novinarji pa so opozorili, da je sedanja gradnja hotelov na Jadranu izredno draga, saj, kot je znano, še ni bilo nobeno hotelsko ležišče zgrajeno za manj kot 6 milijonov S-dinarjev, najpogostejše pa se ta cena suče med 10 in 13 milijoni S-dinarjev.

ŠE MNOGO REZERV

Ob tem, ko smo zlasti na Jadranu pa tudi v notranjosti naše dežele zgradili vrsto turističnih objektov, predvsem pa prenočitvenih zmogljivosti, so turistični novinarji skupaj s turističnimi delavci ugotavljali, da je 100.000 ležišč, kolikor jih je trenutno na voljo pri nas, še zmeraj premalo, da bi se res lahko do kraja vključili v mednarodno turistično gospodarstvo. Zavoljo tega so na zboru turističnih novinarjev posebej poudarili, da moramo čimprej izdelati podroben program, kakšne objekte in seveda predvsem, kje jih bomo zgradili. Z natančno izdelanim programom o gradnji novih prenočitvenih zmogljivosti, ne samo zasebnih turističnih sob, marveč tudi hotelov, pa se bomo izognili tudi tako imenovani »divji« gradnji najrazličnejših turističnih objektov, ko smo jih mnogokrat doslej gradili po željah in osebnih interesih, ne pa na osnovi utemeljenih odločitev.

M. Z.

PRIHODNIČ: ALI BOMO LETOS LAHKO LETOVALI NA MAKARSKI RIVIERI...?

LETOVANJE ČLANOV TRBOVELJSKIH DELOVNIH KOLEKTIVOV

VELIKO UGODNIH MOŽNOSTI

V številnih delovnih organizacijah v Trbovljah že zaključujejo s pripravami za letošnje letovanje delavcev. Podobno kot že prejšnja leta prednjačijo s tem na Rudniku rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik. Rudarji in njihovi družinski člani bodo letovali v počitniškem domu rudarjev na Rabu ter na Partizanskem vrhu, prav tako pa tudi v planinskih domovih na Mrzlici, Kalu, Gorah, Vrheh in na Kumu, za letovanje pa bodo v postev tudi dom Staneta Zagarja v Bohinju. Zaposleni bodo prejeli na račun regresa za prevoz na dopust 100 novih din, njihove nezaposlene žene 40 novih din, prav toliko otroci, stari nad 10 let, otroci do 10 let starosti pa 20 novih din. Do izplačila regresa za letovanje so upravičeni vsi, ki imajo pravico do rednega letnega dopusta. Za letovanje v počitniških domovih trboveljsko-hrastniškega Rudnika rjavega premoga,

nici še pol leta kot električar. Največ pa sem se seveda naučil iz knjig in revij. Naročen sem bil na Radioamaterja, Proteus in sorodne revije, ki so mi zelo pomagale pri mojem strokovnem izpopolnjevanju. Ker v tistih časih, ko sem pričel delati na svoje, ni bilo moč kupiti potrebnih aparatov, sem si jih napravil kar sam. Tako sem skonstruiral merilni osciloskop, visoko frekvenčni generator, ton-generator, univerzalni instrument, grid-deep meter, skratka, vse tisto, kar sem potreboval pri svojem delu. Potem pa sem leta 1960 vse skupaj prodal občini Cerknica in se preselil na Nuklearni inštitut Jožefa Stefana...

Mojster radio stroke Jernej Porok je v Ljubljani nadaljeval z učenjem. Na inštitutu so mi med drugim tudi povedali, da se je Porok kot samouk odlično naučil angleškega jezika, kar mu danes omogoča nemoteno spremljanje tuje strokovne literature.

»Moja želja je, da bi opravil vsaj prvo stopnjo na elektro fakulteti,« pravi Jernej Porok. »Upam, da mi bo nekoč uspelo tudi to. Res je, da imam za seboj tečaj za visoko kvalificiranega delavca, toda, želim si še nekaj več.«

Pri tem mi je mojster Jernej v svoji skromnosti zamolčal, da je pred časom že uspešno opravil sprejemni iz-

pit za vpis na Elektro fakulteto. Zanimivo ob tem je namreč to, da je bil prav on edini med zelo številnimi kandidati, ki je opravil to pomembno preizkušnjo in si zagotovil mesto za študij na fakulteti. Sicer pa slovi Porok tudi kot človek patentov, Marsikaj koristnega je že skonstruiral, vrednost njegovih patentov pa raste iz leta v leto. Ze precej časa je tega, takrat je bil Porok še navdušen motorist, ko je skonstruiral tako obloko za vožnjo na motorju, ki uspešno varuje človeka pred tem, da bi se nalezeli boleče revme. V dvojno gumijasto obloko je enostavno speljal ogret hladilni zrak cilindra, ki motorista greje in istočasno izolira od vetra in mraza...

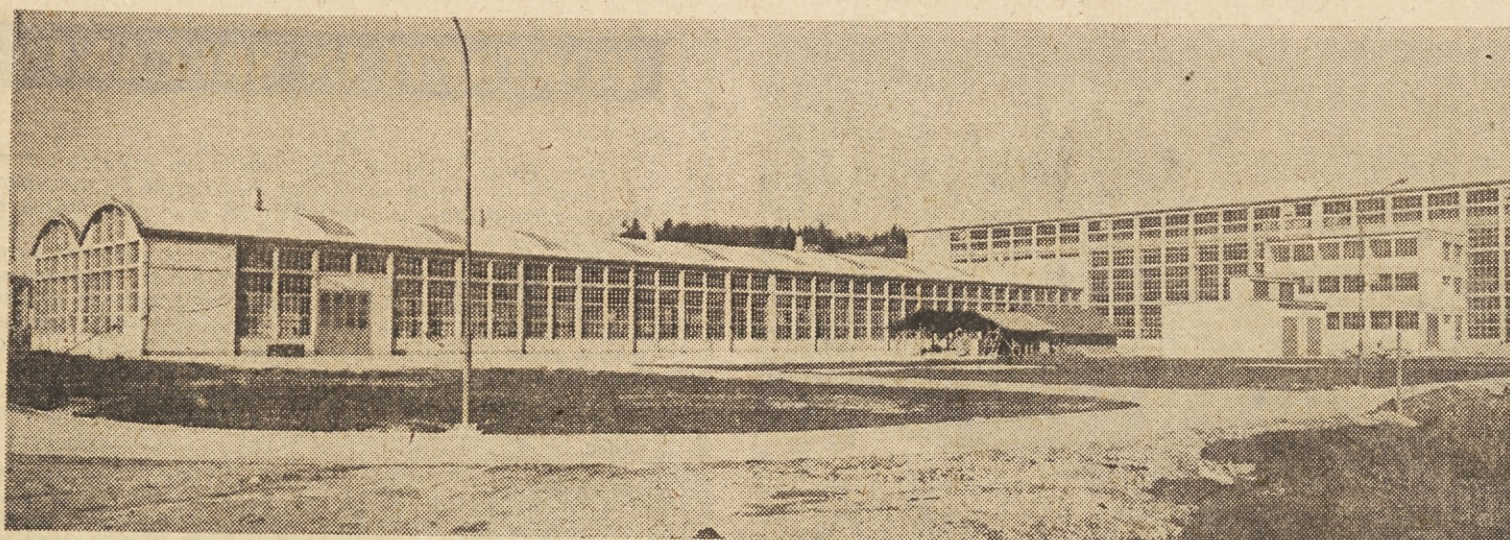
»Ze dolgo je tega,« meni

Samouk na 007

mojster Porok. »Moja sedanja specialnost je elektronika in realizacija merilnih aparatov. Prav sedaj delamo na primer aparatu na osnovi jedrske magnetne resonance za predvidevanja potresov, ki bo stala in služila svojem namenu neke na ljubljanskem Golovcu. Večjega pomena pa je komplicirana aparatura za do- ločanje odstotka olja v koruznih zrnih, ki smo jo že izgotovili ter že uspešno selekcioniramo zrna z največjim odstotkom olja, to je tista, ki imajo za človeka največjo vrednost. Pri tem seveda ne gre za direktno uporabo selekcioniranih koruznih zrn, temveč za vzgojitev novih, visoko kvalitetnih sort koruze. Sodobna znanost si danes namreč prizadeva, da bi imeli kar največ rastlin, ki človeškemu organizmu relativno najbolj ustrezajo. Omenjena aparatura za selekcijo zrn že dela v Zemunu Zanjso se danes močno zanimajo Švedi in Indijci, saj prekaša druge tovrstne aparature po svetu tako glede občutljivosti kot hitrosti selekcioniranja zrn...«

Mojster Porok je običajno v službi ves dan. »Sleherno resno delo zahteva človeka, tekma med nuklearnimi inštituti za jedrsko fiziko pa je preostala, da bi se lahko človek pošteno oddahnil in ob dveh popoldnih zapustil svoje delovno mesto.

A. ULAGA

PETNAJST LET ENERGOINVESTA IZ ČRNUČ

V tovarni transformatorjev Energoinvest v Črnučah pri Ljubljani slave te dni 15-letnico svojega obstoja. Ob tej priložnosti naj namesto pohvalnih besed zapišemo nekaj podatkov o njihovem gospodarjenju, ki pa več povedo kot vsaka hvalnica.

Če vzamemo za primerjavo leto 1960, ko so izdelali za 600 milijonov starih dinarjev transformatorjev, in leto 1966, ko je njihova proizvodnja narasla na 3198 milijonov starih dinarjev, potem lahko ugotovimo več kot petkratni porast proizvodnje. Tako povečanje

pa ni posledica zaposlovanja novih delavcev, saj je letos v tovarni celo manj zaposlenih, kot jih je bilo lani, temveč so ti rezultati plod načrtnega vključevanja strokovnjakov v proizvodnjo. Da je Energoinvest res izboljšal kadrovske strukture, potrjuje že podatek, da so imeli pred letom 1961 le 3 inženirje in 9 tehnikov ali enega inženirja na 38 neposrednih proizvajalcev in da imajo danes zaposlenih 17 inženirjev in 19 tehnikov ali enega inženirja na 9 neposrednih proizvajalcev.

Tudi rezultati gospodarjenja v prvih štirih mesecih le-

tos so ugodni, saj so do sedaj že izdelali za 1751 milijonov starih dinarjev transformatorjev, kar je skoraj toliko kot leta 1964.

Pri proučevanju tržišča so v Energoinvestu ugotovili, da je jugoslovansko tržišče premajhno za vse domače proizvajalce transformatorjev. Zato je njihov strokovni kader začel uvajati moderne oblike organizacije dela, izboljšal tehnološke postopke in poiskal ekonomičnejše konstrukcijske rešitve in posvetil vso pozornost tujemu tržišču. Da so pri tem uspeli, dokazuje to, da da-

nes izvažajo svoje transformatorje v Sovjetsko zvezo, Pakistan, Indijo, Vzhodno Nemčijo, Turčijo, Poljsko, Gvinejo, Združeno arabsko republiko in Etiopijo.

Še večja proizvodnja se obeta Energoinvestu, ko bodo jeseni dogradili novo tovarno transformatorjev. Investicije za ta objekt bodo veljale približno 3 milijarde S-din. Z uvoženo strojno opremo iz Francije in Zahodne Nemčije bodo lahko izdelovali transformatorje, ki bodo težki tudi do 150 ton.

VILI GUČEK

MALA TRIBUNA

PROIZVAJALCEV O PROBLEMIH VKLJUČEVANJA NA MEDNARODNI TRG

Na stežaj odprta vrata

Razpravlja Oskar Pistor, tehnični direktor Tovarne gospodinjske opreme Gorenje

Čeprav je letos kovinsko predelovalna industrija glede zalog surovin in reprodukcijskega materiala v primerjavi z lanskim letom nekoliko na boljšem, pa njihova desortiranost še vedno ne omogoča zaželenega poteka proizvodnje. Ker domače železarne dajejo prednost proizvodnji kvalitetnih jekel, je kovinska industrija primorana uvažati vedno več jekla navadne kvalitete. Poleg tega domače železarne kasnije z dobavnimi roki, trgovina pa tudi ne zagotavlja kovinski industriji potrebnega sortimenta blaga v manjših količinah, v zahtevani kakovosti in dimenzijah, ker pač ne dobiva od domačih železarn zahtevanih količin in ker nima dovolj deviznih sredstev za uvoz.

Vse to dokaj neugodno vpliva na proizvodnjo v kovinsko predelovalni industriji, predvsem pa hromi njena prizadevanja po vključevanju na mednarodni trg. Razmere pa so sila različne: nekatere delovne organizacije se v novih pogojih gospodarjenja še do danes niso znašle, druge se nekoliko približajo iz meseca v mesec, medtem ko tretje spet cvetejo, da je veselje. Med slednje šteje tudi Tovarna gospodinjske opreme Gorenje iz Velenja, kjer je velikoserijska proizvodnja omogočila popolno osvojitve domačega tržišča in obenem več kot uspešen prodor na mednarodni trg.

»Medtem, ko je še minulo leto naš plan predvideval 10 milijard pa smo si v letošnjem zadali nalogo, da dosežemo 21 milijard S-dinarjev realizacije,« je za uvod v naš razgovor povedal Oskar Pistor, tehnični direktor Tovarne gospodinjske opreme Gorenje. »To pomeni, da bo dalo v letošnjem letu naše podjetje na trg blizu 350 tisoč štedilnikov in 40 tisoč superavtomatskih pralnih strojev. Seveda lahko pripišemo tolikšno povečanje proizvodnje v prvi vrsti novemu obratu pralnih strojev...«

»Kaj predvideva vaš plan za letošnji izvoz?«

»Letos pa tudi v prihodnjih letih bomo izvozili približno 20 do 25 % celotne proizvodnje. Glede na naše vsakoletno povečanje proizvodnje to pomeni, da je naš izvoz vsako leto večji. V ponazoritev tale podatek: v primerjavi z letom 1965 je poskočil indeks izvoza v minulem letu na 700, za letošnje leto pa predvideva plan spet še enkrat večji izvoz v primerjavi z minulim letom. Kljub tem številkam v tovarni menimo, da smo s svojimi izvoznimi prizadevanji šele na začetku. Za sedaj izvažamo svoje izdelke v Zahodno Nemčijo, v Avstrijo, države Bližnjega vzhoda, v državo Latinske Amerike, v Madžarsko in Vzhodno Nemčijo, v letošnjem letu pa bomo povečali izvoz predvsem na Zahod. Povedano v številkah: vrednost izvoza bo narasla v letošnjem letu v primerjavi z lan-

skim od 2 milijona na 4 milijone dolarjev.«

»V čem je pravzaprav skrivnost vašega uspešnega prodora tako na domače kot tudi tuja tržišča...?«

»V bistvu gre le za preštudirano organizacijo proizvodnje, za velike serije, ki omogočajo zares konkurenčne cene. Če povem, da izdelamo na primer v enem letu v Gorenju tudi do 150 tisoč štedilnikov na trda goriva, potem ni dvoma, da gre dejansko za obsežne serije. Ker pa kvaliteta ni odvisna izključno od množičnosti proizvodnje, se seveda zelo trudimo, da bi bili naši izdelki kar najboljši. Zato sproti izboljšujemo posamezne detajle in sproti upoštevamo pripombe potrošnikov, čeprav teh ni veliko. Seveda nam tudi najboljše kvaliteta ne bi na stežaj odprla vrat na naš in izvozniki trg, če ne bi bile naše cene konkurenčne. Naj povem, da nam bo na primer omogočila skorajšnja serijska proizvodnja superavtomatskih pralnih strojev znižanje dosedanjih cen pri posameznem stroju za najmanj 40 tisočakov...«

»Izvažate na Zahod pod lastno ceno?«

»Nasprotno. Na Zahod in na Vzhod prodajamo svoje izdelke z dobičkom, ki pa se bistveno ne razlikuje od dobička na domačem trgu. Visoke uvozne carine pomenijo za nas sicer znižanje dohodka, nikakor pa ne ovirajo, da ne bi mogli prodati svojih proizvodov iznad lastne cene...«

»Grozijo tudi vam gospodarska recesija?«

»Res je, da se svet vse bolj usmerja h končnemu potrošniku. Toda kljub silno močni konkurenci na inozemskem trgu smo s svojimi izdelki še vedno dovolj konkurenčni, kar zadeva kvaliteto kot cene. Neko-liko pa skrbi le to, da pričenjajo ljudje namenjeni vse večji del svojega zaslužka za počitnice, potovanja, skratka za svojo zabavo in rekreacijo, kar pa gre seveda na račun kupne moči... Seveda pa s tem še ni rečeno, da nimamo nobenih težav. Prav

zaradi velikoserijske proizvodnje imamo precejšnje težave s številnimi kooperanti, kooperacija pa je seveda bistven element proizvodnje na velikih tekočih trakovih. Problem pri tem še vedno pomenijo cene in dostavni roki. Če se že kooperant odloči, da nam izdela serijo zaželenih delov, nam jih dostavi vse naenkrat, kar pa je seveda v precejšnjem nasprotju s potrebami po naših proizvodnih pla-

nih. In malce smešno tudi izzven, čeprav je res, da nam nekateri kooperanti povisajo ceno, ko naročimo večjo serijo, češ da imajo z večjo serijo več težav. Skratka, mreža kooperantov ali tako imenovana spremljevalna industrija še ne sledi naši povečani proizvodnji, kar nam povzroča seveda precejšnje težave pri proizvodnji in pri prodaji na domačih in na tujih tržiščih.«

A. ULAGA

BILANCA MINULIH LET JE POROŠTVO ZA NAČRTE PREHRANE V PRIHODNJE

NA TRDNI POTI

O dvajsetletni uspešni poslovni poti kolektiva Prehrane pričajo podatki. Od 120 zaposlenih se je kolektiv 15-krat pomnožil v dvajsetletnem razdobju in šteje letos 1800 zaposlenih. Od nekaj desetnih milijonov prometa v prvem obdobju se je promet dvignil na 80 milijard starih dinarjev, kolikor ga predvidevajo v jubilejnem letu. Iz neznatnega grosističnega podjetja je Prehrana prerasla v grosistično-detalistično podjetje export-import, s 35 na novo zgrajenimi modernimi prodajalnami s skladišči, s hladilnicami in drugimi pomembnimi objekti za prodajo in lastno proizvodnjo.

Strnjena bilanca vzbuja spoštovanje do prizadevanja in gospodarnega kolektiva. V zadnjih letih je Prehrana letno toliko razširila svojo dejavnost, da so lahko vsako leto — tudi letos — na novo zaposlili 300 delavcev.

ČIMPREJ SE POSTAVITI NA LASTNE NOGE

Navzlec ugodnemu poslovanju vzponu v Prehrani niso zadovoljni. Za to, da bi lahko osvojili mesto, ki jim v novih gospodarskih pogojih gre, so še vedno prešibki. Za razvoj solidnih tržnih odnosov, za to, da bi lahko vplivali na specializacijo industrije in z njo vzajemno poslovali, imajo v Prehrani še vedno preskromne pogoje. Za takšno vlogo trgovine so potrebna lastna obratna sredstva.

Razvoju industrije in potrošnje v minulih letih ni enakovredno sledil razvoj trgovine in posledice tega neskladja občutijo tudi v Prehrani. Kot hladna prha pa so jih v zadnjem času oplazile bančne omejitve. Za Prehrano pomeni omejitev 40 % manj obratnih sredstev, to pa pomeni za enak odstotek manjše možnosti za solidno poslovanje in ker se je to zgodilo pred nedavnim, manjše možnosti za boljšo pripravo na turistično sezono.

V Prehrani ne soglašajo s takšno bančno politiko. Pravijo,

da je na moč negospodarno, da jemlje banka sredstva tam, kjer se hitro obračajo in hitro množijo. Nismo načelno zoper omejevanje sredstev, poudarjajo, vendar je 40 % le malo prevelik udarec za blagovni promet. Trenutno ne more takšni bančni politiki slediti nič drugega kot manjši blagovni promet, to je slabša preskrba potrošnika, večanja medsebojnih dolgov in — silno dragocena izkušnja, ki jo v Prehrani postavljajo za moto vseh nadaljnjih prizadevanj — čimprej si ustvariti lastno finančno osnovo in se postaviti na lastne noge. V Prehrani zatrdujejo, da bo to prihodnje leto.

OBETAJOČI NAČRTI

Danes veljajo prizadevanja kolektiva Prehrane modernizaciji podjetja. Zgraditi želijo »sodobno Prehrano«, kot pravijo, ki bo ekonomsko stabilna, dobro preskrbovala potrošnika s solidnimi cenami, navezati želijo dolgoročno kooperacijske odnose s proizvodnjo, poskrbeli bodo za zadostne zmogljivosti moderne maloprodajne mreže, razvijali bodo specializirano lastno proizvodnjo, gradili bodo skladišča in hladilnice in uvrstili pomožno službo. Program niso le želje, ampak del tega že uresničujejo. Letos bodo zgradili samopostrežne trgovine v Novih Jar-

PREOSTRE KREDITNE RESTRIKCIJE?

VRTINEC protislovij v trgovini

Kreditne restrikcije naj bi med drugim prisilile trgovino, da bi si z boljšim poslovanjem povečala lastna obratna sredstva. Neizogibnost tega so trgovske organizacije spoznale že lani, ko so imele zaradi omejenega kreditiranja, naraščajočih zalog neprodanega blaga in terjatev do kupcev, v primerjavi z 1965. letom so v Sloveniji porasle terjatve za 43 %, vedno manj razpoložljivih poslovnih sredstev. Pomagale so si tako, da svojim dobaviteljem niso poravnale računov, ali točneje, s sredstvi industrije in grosistične trgovine.

Medsebojna zadolženost v gospodarstvu se letos še povečuje. Po podatkih Poslovnega združenja za trgovino v Ljubljani, zbranih z anketiranjem članstva, se je detajlistična trgovina še nekako znašla v novih kreditnih pogojih, medtem ko je močna zajezitev občasnih kreditov zelo ohromila poslovanje grosističnih podjetij. Posebno tistih, ki so se v zadnjem času modernizirala z družbeno pomočjo.

Tako trgovina na malo kakor na veliko naj bi ob zmanjšani moči povečala izbor blaga, da bi pritegnila kupce. Toda za velik izbor so potrebna velika obratna sredstva, ki jih obe nimata. Detajlisti so zato spremenili nabavno politiko: kupujejo majhne količine kurantnega blaga in čimbolj zavlačujejo poravnave računov... Trgovini na debelo zaradi tega naraščajo zaloge, hkrati pa terjatve do kupcev in neporavnane obveznosti.

Po podatkih Kreditne banke in hranilnice Ljubljana so v primerjavi z letom 1965 porasle terjatve poslovnih združenj za 428 % in neporavnane obveznosti za 103 %, pri grosistih prehranske stroke pa so ob 52 % večjih zalogah porasle terjatve za 24 % in neporavnane obveznosti za 24 %.

Kljub temu, da je trgovina lani za 31 % povečala dohodek in vložila v svoje poslovne sklade 59 % več sredstev kot leto poprej, torej to povečanje ne more biti protitež kreditnim restrikcijam, ki so se letos še bolj zaostriale. Trgovina je namreč vsa leta poslovala večinoma z družbenimi sredstvi. Deloma s trajnimi krediti, večinoma pa z občasnimi krediti za obratna sredstva, ki so jih restrikcije najbolj prizadele.

Trgovsko podjetje Astra, ki je z dvignjeno glavo povedalo, da je ustvarilo milijardo starih dinarjev za sklade, je moralo letos vrniti milijardo 800 mili-

jonov kreditov. S tem se je, razumljivo, finančni položaj hkrati s poslovnimi možnostmi v Istri bistveno spremenil.

Zaradi izredno zmanjšanih obratnih sredstev podjetja ne morejo izkoriščati kasaskontov in superrabatov, ki jih nudijo dobavitelji ob hitri poravnavi računov, te nabavne bonifikacije pa so eden izmed glavnih virov dohodka v trgovini in možnosti za povečanje lastnih obratnih sredstev.

Iz ankete, ki jo je izvedla ljubljansko poslovno združenje za trgovino, je razvidno, da Kreditna banka in hranilnica Ljubljana povečuje težave trgovskim organizacijam z zapoznelim nakazovanjem stežka odobrenih kreditov. Virmanski nalogi obleže tudi za več tednov v banki, zaradi tega pa nastajajo nepotrebne tožbe in sodne izterjatve, ki povečujejo stroške trgovskih organizacij otežkočajo izkoriščanje nabavnih bonitet. Nad tem se zlasti pritožujejo grosistična trgovska podjetja s tehničnim blagom in z investicijskim materialom.

Poglejmo, kaj menijo o teh očitkih bančniki.

Direkcija kreditiranja v Kreditni banki in hranilnici Ljubljana ima dober pregled nad razmerami v trgovini in priznava, da ji za normalno poslovanje primanjkuje polovice obratnih sredstev. Ne more pa podjetjem pomagati, ker ji primanjkuje likvidnih sredstev. Zaradi tega resnično večkrat zavlačuje celo izplačilo odobrenih nabavnih kreditov.

Na vprašanje, ali se kreditna banka strinja s naglim zmanjševanjem poslovnih kreditov, ki hromi gospodarsko učinkovitost trgovine, smo v direkciji kreditiranja dobili naslednji odgovor:

»Restriktivni ukrepi Narodne banke v kreditni politiki so utemeljeni, ker silijo tudi trgovino k boljšemu gospodarjenju, vendar se vse poslovne banke, ne samo mi, ne strinjajo s tako hitrim zmanjševanjem poslovnih kreditov.«

V analizah o proizvodnji in blagovnem prometu smo dobili dovolj opozorilnih signalov, naj podaljšamo obdobje rok kreditov, ker se gospodarstvo ne more na hitro prilagoditi novim kreditnim pogojem. Preko svojega združenja smo vse poslovne banke seznanile Narodno banko z vsesplošno zadolženostjo v gospodarstvu zaradi naglih in močnih kreditnih restrikcij, toda ta ne odstopi od postavljanih rokov za vračanje poslovnih kreditov.

Novi kreditni sistem bi trgovino manj prizadel, če bi razpolagala z večjimi stalnimi obratnimi sredstvi, na čemer ta sistem tudi temelji. Teh pa trgovina nima, saj občasne kredite še vedno uporablja za redno poslovanje, namesto da bi jih služili za izredne potrebe. Kreditiranje se je prežgodaj spreminilo.

Zavedamo se težav, ki jih povzročamo gospodarskim organizacijam z zapoznelim izvajanjem virmanskih nalogov, toda dokler nimamo likvidnih sredstev, jih pri najboljši volji ne moremo ažurno izvesti.«

Po mnenju direkcije kreditiranja v Poslovni banki in hranilnici Ljubljana pa se bodo v prihodnjih mesecih v trgovini še poslabšale razmere. Zniževanje cen, ki sovpadajo v najostrejših kreditnih restrikcijah, je prepozno, da bi trgovina nadomestila okrnjena družbena obratna sredstva. Kupna moč potrošnikov vseh vrst ne dovoljuje, da bi se zalagali z blagom, ki ga ne potrebujejo, četudi je pocenjeno.

I. V.

MARIOLA KOBAL

Znanje na pohodu v vasi

»Sole gospodarska reforma in lansko leto sta nam omogočila prve možnosti za delo in našli smo pravega »denarnega botra«, ki nam je omogočil izobraževanje mladih kmetijskih proizvajalcev. To je bila kmetijska zadruga, v kateri so začeli resno razmišljati, da je treba v kmetijstvu, ki je sestavni del našega gospodarstva v komuni, storiti nekaj več. V šmarski kmetijski zadrugi so namreč spoznali, da je uspešnost kooperacijskih odnosov pogojena predvsem z večjo strokovno razgledanostjo, bodisi mlajših, bodisi starejših kmetijskih proizvajalcev,« je za uvod povedal Marjan Ungar, upravnik Delavske univerze v Šmarjah pri Jelšah.

MLADI SI ŽELIJO ZNANJA

Prve šole za mlade kmetijske proizvajalce, ki jih je organizirala šmarska delavska univerza, so potrdile, da je bil osnovni namen delavske univerze pravilen.

»Sprva smo se lotili čisto strokovnega izobraževanja

no delo stopnjevali,« pravi Marjan Ungar, »in iskali nove oblike mnogokrat brez zagotovljenih sredstev, kar je seveda pomenilo tudi precejšen finančni riziko. Tako smo organizirali tečaj za gospodinjstvo. In skupino deklet, ki so se želele izpopolniti v gospodinjstvu, ni mo-

tilo niti strnjeno delo šole, niti oddaljenost in tudi ne lastni prispevek za šolnino. Program za gospodinjski tečaj je obsegal 120 ur teoretičnega in praktičnega pouka. Organiziran pa je bil v sodobno urejeni kuhinji zdravilišča v Rogški slatini, kjer so se dekleta seznanila z najsodobnejšimi gospodinjstvenimi stroji.«

VEČJE ZAUPANJE

Sole za mlade kmetijske proizvajalce in razni tečaji, ki jih organizira šmarska delavska univerza, pa so postali med mladimi že tako popularni, da ti zdaj stalno težijo k temu, naj delavska univerza nadaljuje s podobnimi oblikami izobraževanja za mlade kmetijske proizvajalce. Mladi si želijo potopisna, zdravstvena in druga zanimiva predavanja, večjo obveščenost o dogodkih doma in po

svetu itd. Dekleta pa stalno prosijo, naj delavska univerza organizira gospodinjstvene tečaje, fantje pa se zavzemajo za tečaje o spoznavanju tehničnih dosežkov kmetijskega strojništva in podobno.

K vsemu pa je Marjan Ungar, upravnik šmarske delavske univerze še pripomnil:

»Teoretično znanje, ki so si ga mladi kmetijski proizvajalci pridobili v šoli, že uresničujejo tudi v praksi. Predvsem sadovnjake čistijo bolj načrtno, uporabljajo škropiliva, ki so jih spoznali šele v šoli, potrošnja umetnih gnojil pa je znatno narasla, ponekod celo za sto odstotkov. V posameznih enotah šmarske kmetijske zadruge strokovnjaki pripovedujejo, da je delo z njihovimi kooperanti mnogo lažje in predvsem je s strani kooperantov že čutili večje zaupanje do kmetijske zadruge. Kajti kmetje na našem področju so spoznali, da so prav kmetijske zadruge tiste, ki jim lahko veliko pomagajo v njihovi vse bolj sodobni kmetijski proizvodnji.«

MILAN ŽIVKOVIČ

Spomlad na paši

mladih kmetijskih proizvajalcev v naši občini, ki je izrazito kmetijska,« nadaljuje Marjan Ungar. »Pri tem so nam finančno najbolj pomagali domača kmetijska zadruga, celjski Zavod za zaposlovanje pa tudi od občinske skupščine smo dobili blizu 2 milijona starih dinarjev, da smo lahko v dvanajstih večjih in manjših krajih občine organizirali šole za mlade kmetijske proizvajalce.«

Osnovni program strokovnih predmetov za izobraževanje mladih kmetijcev so na šmarski delavski univerzi sestavili s pomočjo strokovnjakov kmetijske zadruge. Zajeli so vse kmetijske panoge, v programu pa so dali poudarek tistim panogam, ki v njihovem okolju najbolj prevladujejo, to je živinoreja, sadjarstvo, vinogradništvo. V izobraževalnem programu so med drugim zajeli tudi splošne predmete, kot sta slovenščina in matematika, pa tudi organizacijsko in ekonomsko kmetijsko proizvodnjo, praktične vaje, in končno tudi občinsko kmetijsko problematiko.

»Za nameček pa smo organizirali za vse slušatelje še 4 daljše poučne ekekurzije po Sloveniji,« pristavlja upravnik delavske univerze, »kjer so si mladi kmetijci v družbenih kmetijskih obratih ogledali sodobno vzrejo živine, živilsko predelovalno industrijo, plantažne nasade sadja in vinske trte ter sodobno kletarstvo. Povsod, bodisi na Stajerskem ali na Dolenjskem, kjer so si mladi kmetijski proizvajalci iz šmarske občine ogledovali sodobne dosežke na kmetijskem področju, seveda niso pozabili obiskati tudi kulturno zgodovinskih znamenitosti.«

TUDI DRUGE OBLIKE IZOBRAŽEVANJA

V drugih krajih šmarske občine, kjer delavska univerza ni organizirala šol za mlade kmetijce, je ta priredila razne krajše oblike šol za življenje in šole za starše. Pri tem je zanimalo, da je zlasti v šolah za življenje število mladih slušateljev iz dneva v dan raslo in nikoli niso zabeležili nobenega upadanja, kar je seveda dokaz, da so bili tudi izobraževalni programi za te šole povsem ustrezni.

»Brž ko pa smo spoznali želje slušateljev, smo izobraževal-

DELAVSKA UNIVERZA V LAŠKEM KLJUB DOBREMU STARTU IN USPEŠNEMU DELU V ŠKRIPCIH

DOVOLJ DELA ZA DVE UNIVERZI

Nekateré delovne organizacije so vzele prizadevanja na področju izobraževanja bolj za šalo kot zares

Na pobudo Socialistične zveze in Zveze komunistov je bila sredi leta 1964 ustanovljena v Laškem delavska univerza. Če rečemo, da je omenjena univerza v Laškem pravzaprav komaj shodila, moramo istočasno povedati tudi to, da je napravila v tem kratkem času več kot marsikatera druga sorodna izobraževalna ustanova s precej daljšim delovnim stažem.

V delovnih organizacijah laške občine vedo povedati, koliko možnosti so že imeli za izobraževanje in po drugi strani, koliko so jih izpustili na račun utemeljenih, še bolj pogosto pa neutemeljenih izgovorov, tako da bi lahko človek očital delavski univerzi v Laškem vse prej kot pa nedelavnost in pa pomanjkanje originalnih idej za izobraževanje.

»Največ skrbi posvečamo izobraževanju v delovnih organizacijah,« pravi Milko Vahčić, direktor delavske univerze v Laškem, tudi sekretar občinskega komiteja ZKS. »Dejstvo namreč je, da ima v naši občini komaj polovica zaposlenih dokončano osnovno šolo, kar ravno ne govori v prid dobremu samoupravljanju in istočasno seveda dobremu gospodarjenju. Svoja prizadevanja smo osredotočili predvsem na tiste proizvajalce, ki nimajo dokončane osnovne šole in še niso dopolnili 30. leta. V dveh oddelkih druge stopnje osnovne šole za odrasle imamo danes v Laškem in v Radečah 40 ljudi. Pravzaprav je to malo. Vzroke za to pa lahko iščemo predvsem v internih zakonodajih delovnih organizacij, ki ne vpliva niti najmanj spodbudno na delavce, da bi skrbeli za svoje nadaljnje

izobraževanje...«

Res je, kar pravi direktor Vahčić.

Resnici na ljubo je sicer treba priznati, da samoupravni organi delovnih organizacij na tem območju vedno poudarjajo, kako velikega pomena je izobrazba zaposlenih, po drugi strani pa je res, da pogosto odpovedo, ko bi bilo treba realizirati dobre zamisli tistih, ki skrbijo za izobraževanje.

Poleg splošnega izobraževanja skrbi delavska univerza v Laškem tudi za strokovno izobraževanje in za izobraževanje članov samoupravnih organov.

»V minulem letu smo organizirali za člane delavskih svetov in upravnih odborov lepo število šestdnevnih seminarjev,« so nam povedali v Laškem. »V večjih delovnih organizacijah smo imeli posebne seminarje, za številčno bolj šibke kolektive pa smo seminarje seveda združili. Nerazumljivo pri tem je, da nekatere delovne organizacije niso izbrale ugodne priložnosti in so vzele vse skupaj bolj za šalo kot zares. Tako je na primer prijavila Papirnica za seminar 40 ljudi, na predavanjih pa je bilo le po šest do dvanajst slušateljev. Tudi v Pivovarni so vzele prizadevanja delavske univerze dokaj neres-

no, saj so zaradi več kot skromnega obiska nekatera predavanja celo odpadla. Naj ob tem mimogrede omenim dejstvo, da v marsikateri delovni organizaciji botruje nezadostni politični zavesti prav ugodna materialna situacija. Mislim, da se v tem ne motim. Morda izven nekoliko ironično, vendar je res, da se prav tisti, ki jim primanjkuje največ znanja s področja upravljanja in gospodarjenja, tega najmanj zavedajo...«

Za sindikalne šole — tudi v aranžmaju Delavske univerze Laško — pa je bilo na tem območju v minulem obdobju razmeroma dovolj razumevanja s strani delovnih organizacij. V teh dneh pa bo stekel v Laškem tudi seminar za direktorje pomembnejših delovnih organizacij in ustanov na temo »aktualni problemi nagrajevanja in delitve po delu«, za katerega vse kaže, da bo dobro obiskan.

»Če bi želeli zadostiti vsem potrebam po izobraževanju na našem območju, potem bi imeli dve delavski univerzi v Laškem povsem dovolj dela,« meni Milko Vahčić. »Danes pa je celotna naša univerza v dokaj nezavidljivem položaju. Ko smo se namreč po nekaj letih poštenega dela lepo uveljavili, so nam tisti, ki bi nam morali pomagati, enostavno obrnili hrbet, češ, da se moramo postaviti na lastne noge. Tako nam je občina odrekla dosedanje dotacije, delovne organizacije pa menijo, da so naše usluge predrage, čeprav smo relativno poceni. Skratka, kljub dosedanemu uspehom je prihodnost delavske univerze v Laškem zelo nejasna...«

A. ULAGA

Letna konferenca Občinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti v Celju.

Letna konferenca Občinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti v Celju, ki je bila prejšnji teden v torek, je bila zelo dobro zastavljena. Osrednja točka njenega dnevnega reda je bila razprava o mestu in vlogi sindikata delavcev družbenih dejavnosti v delovni organizaciji in komuni. Organizatorji so pretrgali tradicijo in se odpovedali referatu na sami konferenci, da bi lahko v razpravi soočili kar največ mišljenj. To se je tudi zgodilo, zahvaljujoč med drugim tudi zelo dobro pripravljenemu gradivu, ki so ga delegati dobili nekaj dni pred konferenco. Gradivo uvodoma obravnava problematiko samoupravljanja, reforme, delitvenih odnosov in medkomunskega sodelovanja, v drugem delu pa skuša opozoriti na boljšo organiziranost sindikata, tako v podružnici kot v občinskem vodstvu.

Spoznati in odstranjevati ovire

Omenjeno gradivo za razpravo že v uvodu med drugim poudarja misel, da mora politična akcija sindikata podpirati tiste odnose in rešitve konkretnih vprašanj, ki predstavljajo pogoj za uveljavitev dela in ustvarjalnosti in s tem krepe družbeno moč. Ugotavlja pa tudi, da sistem samoupravljanja v delovnih organizacijah s področja družbenih služb ne more preiti kritične meje, kolikor se sistem samoupravljanja v družbi kot celota ne bo usklajeval s to bazo. Med številnimi problemi samoupravne prakse, na katere gradivo opozarja, prednjačijo gotovo vsi tisti, ki se nanašajo na delitvene odnose. Zato nekaj več besed o tem, čeprav so tudi mnoga druga vprašanja izrednega pomena in so o njih na letni konferenci razpravljali mnogi.

V večini zavodov s področja družbenih služb pomeni danes delitve dohodka praktično delitve osebnih dohodkov, saj so npr. v šolstvu, varstvu, kulturi, državni upravi sredstva za sklade izredno majhna, ali pa jih sploh ni. Sistem notranje delitve se zato vgrajuje v pogoje nerazrešenega sistema financiranja teh dejavnosti, kar je marsikje vplivalo tudi zaviralno na delitve osebnega dohodka po delu ali pa omogočalo, da so se uveljavljali nerealni kriteriji za nagrajevanje. Vse dokler ne bo začel delovati v praksi princip oblikovanja dohodka po delu med družbo in delovnimi organizacijami s področja družbenih služb, vse dotlej tudi delitve po delu znotraj zavodov ni mogoče dosledno izpeljati. In ker ta princip doslej ni bil uveljavljen, so se lahko obdržala ali celo povečevala velika nasprotja v osebnih dohodkih, zaradi majhnih sredstev se ni mogla dosledno izpeljati delitve po delu, kompromisi so se delali mimo pravilnikov o delitvi osebnega dohodka, kar vse je povzročalo, da so mnogi časa pobrali tudi razni spori okoli delitve. To so izrabili nekateri, ki so začeli trditi, da so dohodkovni sistem, samoupravljanje in nagrajevanje po delu v družbenih službah absurd. Celjski sindikati so na takšno politično parole reagirali tako, da so vztrajno opozarjali na resnične vzroke negativnih pojavov.

Tako so sindikati že takoj v začetku reforme začeli opozarjati na potrebo uskladitve družbene potrošnje z materialnimi možnostmi. opozarjali so na razrast raznovrstnih institucij in v tej zvezi na potrebne družbene dogovore in odločitve. Jasnih stališč o tem pa je bilo doslej bore malo. Nedopusten pa je nadej, ko enostavno družbeno politične skupnosti zmanjšajo sredstva vsem obstoječim zavodom, češ da so vsi skupaj predragi in tako silijo zavode v živovarjenje, kar pa pomeni še večjo neracionalnost pri trošenju družbenih sredstev in ustvarjanje še večjih družbenih konfliktov.

KRIZA TEORIJ DOHODKA NA PODROČJU DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Ni slučaj, da je večina razprav na letni konferenci izvenela v dilemi: realizacija samo-

upravnih pravic in omejena materialna baza. Mnogo razpravljalcev je razglabljalo o formiranju dohodka na področju družbenih služb. Načelo delitve dohodka delovnim organizacijam po delu je deklarirano in tudi že zakonsko regulirano, v praksi pa ga močno izpodriva stara proračunska praksa. Posamezni elementi dohodka so vidnejši že v financiranju zdravstva, bank, službe družbenega knjigovodstva in socialnega varovanja, medtem ko se v šolstvu, varstvu, kulturi in državni upravi ohranja trdovratno star sistem. Zato tudi razne analize in ankete kažejo, da je samoupravljanje na teh področjih slabo razvito in se največkrat omejuje na prepričevanje in na zahteve po sredstvih.

Za dosledno uveljavitev dohodkovnega sistema v družbenih službah manjka konkretnih strokovnih rešitev, določitev kriterijev in normativov, ki bi delavce družbenih služb postavile v približno enake delovne pogoje. Zato bo moral sindikat še naprej spodbujati k tem strokovnim rešitvam. V razpravi so posamezniki izrazili mnenje, da je treba razčistiti, kaj je npr. cena izobraževanja, ki gotovo ni ekonomska kategorija kot cena materialnih proizvodov. Nekateri elementi cene izobraževanja pa se gotovo dajo izračunati po tržnih cenah. Najtežje pa bo seveda z reguliranjem osebnih dohodkov, ki v Celju zaostajajo v proučevju za enako izobraževanji v gospodarstvu za 30 %. Takšno izravnavanje je gotovo nerealno pričakovati, celjski sindikati pa so se in se še bodo prizadevali za postopno zmanjševanje teh velikih razlik.

V razpravi je bilo tudi poudarjeno, da bo bolj kot doslej treba iskati tudi teoretičnih odgovorov na to, kaj je dohodek na področju družbenih dejavnosti, kako vrednotiti delo, ki se posredno realizira kot vrednost znanja, zdravja, varstva itd. Dajanje diagnoz, da z dohodkovnim sistemom v družbenih službah ni nekaj v redu, ni dovolj. Tudi članstvo sindikata, ki ima praktične delovne izkušnje, bi pri razreševanju tega sistemskega vprašanja moralo biti bolj ustvarjalno.

OBSODBA KRŠENJA DRUŽBENIH DOGOVOROV

Na letni konferenci je bila izrečena tudi ostra obsodba vseh tistih družbenih dejavnikov, ki niso bili sposobni oceniti stanja v medobčinskem skladu celjske regije za financiranje srednjih šol in v skladu s tako oceno pravočasno ukrenuti. Aprila letos so bili predstavniki občin soglasni glede kriterijev delitve obveznosti do sklada, v praksi pa je zdaj maja meseca 120 milijonov S-din nerealiziranih obveznosti in nepodpisanih pogodb s strani mnogih občin regije kar precej. Sindikati terjajo popolno disciplino s strani tistih, ki so še letos prevzeli obveznosti.

S. G.

»MEBLO« PONUJA ROKO

Z izjemnim posluhom za spremembe in »modo« na trgu drobnega pohištva in lesne industrije si je kolektiv Tovarne pohištva KRN iz Podmelca kot eden prvih svoje stroke priboril kupce na zahodnoevropskih tržiščih in še posebej v nemški zvezni republiki. Prav zaradi tega, ker so dolga leta znali spretno vnovčevati tudi to svojo vrlino, so jih mnogi prištevali med naravnost vzorna podjetja naše lesnopredelovalne industrije.

Če ne bi bilo gospodarske reforme, bi jih najbrž še dolgo lahko kovali v zvezde. Toda tudi pravljice se nekoč končajo in tako lahko zgolj povzamemo njihovo lastno spoznanje, da niso dobro gospodarili tedaj, ko so imeli večje možnosti in tudi več časa, kot

pa ga imajo zdaj, ko reforma pritiska na vseh koncih in krajih.

Nič čudnega torej, če so se v tovarni KRN zamislili nad starimi grehi, ki jih prej sploh videti niso hoteli, čeprav so nekateri člani kolektiva s prstom pokazali nanje, pa so si zato pod prejšnjim vodstvom sami sebi tudi odprli vrata — na cesto...

Davek na samozadovoljno uspavanost nad trenutnimi dosežanji uspehi kolektiv tovarne KRN trenutno sicer plačuje v obliki prisilne uprave, vendar tudi ob prepričanju, da še pridejo dobri časi.

Mlajši, vendar veliko večji in dosti sposobnejši brat — tovarna MEBLO iz Nove Gorice jim namreč ponuja roko.

Potem ko se pripeti nesreča, si je vselej mogoče bolj ali manj natančno razložiti, kakšnih varnostnih in drugih ukrepov nismo storili tedaj, ko je še bilo dovolj časa in ko bi tak ukrep nesrečo sploh preprečili ali vsaj bistveno omilili njeno težo in posledice.

NA ŽELJO KOLEKTIVA V PRISILNO UPRAVO!

Tako je storil tudi kolektiv Tovarne pohištva KRN, ko je na kolektivnih sestankih v svojih obratih v Bovcu, Cerknem in v Klavžah pretresal trenutno stanje in perspektive svoje delovne organizacije.

Ugotovitve še malo niso bile spodbudne:

- manjša izguba, vendar vseeno izguba po zaključnem računu za minulo leto, čeprav se je kolektiv med letom odredel delu osebnih dohodkov, da bi s tem utrdil svojo delovno organizacijo,

- hlastanje za trenutnimi tržnimi uspehi brez kakršnekoli dolgoročnejsše usmeritve glede poslovne politike podjetja,

- pomanjkanje obratnih sredstev, ki otežuje realizacijo že sprejetih naročil,

- skrajno pomanjkljiva organizacija dela in proizvodnje onemogočata, da bi podjetje prevzelo nova naročila, ki bi tudi za 100 % presegla njihove sedanje zmogljivosti. Taka priložnost se jim najbrž več ne bo zlepa ponudila. Toda, kaj naj storijo, če pa je blagajna prazna...

Na sindikalnem obnem zboru je bila nešteto izrečena misel, da pri nas manjka reda, da je potrebna močna roka, da čeprav prisilna uprava, da bi se le enkrat zares in ne samo z besedami spoprijeli s stvarmi, ki jih večinoma že doigo nosimo na jeziku,« se spominja JOŽE URŠIČ, predsednik sindikalne organizacije v Tovarni pohištva KRN. »Naš sindikat taka stališča v celoti tudi podpira.«

O takšnem razpoloženju v kolektivu so bili informirani tudi tolminski občinski odborniki, ki so na eni zadnjih sej v minulih mandatih dobi odločali o tem, pod kakšnimi pogoji občina Tolmin sprejema jamstvo za sanacijski kredit 157 milijonov S-din, ki bi ga bila Goriška banka pripravljena odobriti tovarni KRN, če ji za to neko zanesljivo jamči.

Ob upoštevanju dejstva, da ima tovarna KRN zagotovljen trg za prodajo svojih proizvodov in da kolektiv sam zahteva red v podjetju in s tem konec sedanjih nedisciplin in marsikdaj tudi anarhiji, smo se odločili za prisilno upravo,« je povedal FRANC SKOK, predsednik skupščine občine Tolmin. »S tem sta tako banka kot občina Tolmin zavarovali vsaka svoje interese, tovarna KRN pa je tudi dobila možnost, da uresniči svoj sanacijski program, ki predvideva predvsem boljšo organizacijo dela in proizvodnje, modernizacijo opreme in specializacijo proizvodnega programa. Upam, da bo odbor prisilne uprave, v katerem so trije sposobni gospodarstveniki — med njimi tudi novi direktor, uspešno izpolnil svojo nalogo. Rad bi še poudaril, da bo ob pogojih prisilne uprave mogoče razrešiti tudi take probleme, kot jih predstavlja zamenjava nekaterih kadrov, ki iz osebnih in drugih interesov niso pripravljeni tudi z dejanji podpreti neposrednih proizvajalcev pri uresničevanju skupnega cilja, to je takšne usmeritve podjetja, ki bi vsem zaposlenim nudila traj-

nejšo in zanesljivejšo perspektivo.«

IZREČENO ZA JAVNOST. ČEPRAV MED ŠESTIMI OČMI

Predsednik tolminske občine FRANC SKOK in načelnik oddelka za gospodarstvo pri upravi skupščine občine Tolmin tovariš URŠIČ sta še povedala nekaj precej neverjetnih, vendar resničnih dejstev iz poslovanja tovarne pohištva KRN, ki jih občinski odborniki niso mogli prezreti, ko so razpravljali in sklepali o prisilni upravi v tem podjetju.

Po teh informacijah je tovarna KRN v preteklosti vodila izrazito nesmotno in tudi nepremišljeno poslovno politiko. Namesto da bi najemali kredite za modernizacijo, kakor so ravnala konkurenčna podjetja, so se posluževali tudi nanamenskega financiranja iz obratnih sredstev in še drugih virov, samo da si ne bi nakopali kakršnih koli obveznosti do banke. Dohodek podjetja seveda ni dopuščal kakršnih koli večjih inve-

tistikrat pač razpravljali. Dejansko pa ni bilo tako. Teh napak in spodrsilajev je bilo vse več in več...

Ne vem, kaj bi ob konkretnih pogojih in razmerah občinska skupščina lahko več storila. Če bi imeli bolj razvite analitiške službe, bi nemara prišli nekaj stopnic dlje. Vsekakor razširitev in krepitev teh služb pomeni eno glavnih nalog v sedanjih mandatnih dobi. Vendar pa bi bil vseeno skrajni čas, da bi se posamezni kolektivi nehali zanašati na pomoč neke imaginarne družbe, ki naj bi jih reševala iz težav samo zato, da bi se izognila političnim in socialnim problemom, medtem ko oni bolj ali manj čakajo križem rok. V tovarni KRN je novi direktor na primer naletel na precej odkrito opozicijo med velikim številom vodstvenih in vodilnih delavcev, ki ne morejo razumeti, da je zdaj treba delati drugače, kot pa so delali včasih in da jih nihče ne bo izvelkel iz težav, če tega najprej ne bodo storili ali vsaj posku-

S pripombo, da bi »na občini lahko še kaj hujšega povedali, če bi hoteli,« se docela strinjajo kot tudi z dejstvi, ki sta jih pojasnila tolminski župan in načelnik oddelka za gospodarstvo.

Razumljivo pa je, da imajo tudi oni veliko povedati.

Predsednik sindikata Jože Uršič je na primer najbolj zaskrbljen nad tem, da se ljudi polasča malodušje. Na obnem zboru sindikata so se sicer glasno izrekli za realizacijo sanacijskega programa, pa čeprav bi marsikdo izmed njih zaradi tega izgubil tudi svoje delovno mesto. Stvari pa se tako počasi pomikajo naprej. Novi direktor je prenehak, bolj bi moral udariti po mizi!

Direktorju Marjanu Ferjančiču zaradi tega ni preveč nerodno. Prepričan v podporo neposrednih proizvajalcev ni navajen organiziranega pristopa k delu (prišel je iz tovarne MEBLO, op. novinarja) je nemočen, če ostane skoraj osamljen takrat, kadar je treba realizirati dogovorjene sklepe in nositi tudi odgovornost za svoje delo.

»Ljudi je pri nas sicer dovolj, nisem pa prepričan, če so prav vsi pripravljeni sodelovati pri skupno dogovorjenem delu,« pravi tovariš FERJANČIČ. »Včasih osem ur dela na dan ni dovolj, še zlasti pa ne ob položaju, v kakršnem smo se mi znašli. Ugotavljam pa, da je nekaterim še 8 ur preveč! Čez noč pa novih ljudi ni mogoče dobiti, zlasti še, ker jih trenutno tudi plačati ne moremo tako, kot bi zaslužili... No, vseeno imam občutek, da se naše kolo napredka že mame in da se bo kmalu tudi zavrtelo. V tovarni MEBLO so mi obljubili pomoč. Razen tega pa računamo tudi na pomoč, oziroma sodelovanje še drugih strokovnjakov in zavodov.

Moja osebna želja je samo ta, da ponovno vzpostavimo red v podjetju in da iz naših strojev iztisnemo tisto, kar je objektivno mogoče. Z malenkostnimi investicijami v dopolnilno opremo, ki bi sprostila precej delavcev, in z zaposlitvijo kakih 80 do 100 novih delavcev, bi lahko vzpostavili še drugo izmeno in za 100 % povečali, torej podvojili proizvodnjo. Pri bližnje tržne ocene kažejo, da bi vse to lahko takoj prodali, samo narediti moramo to, kar zmoremo!«

In še mnenje predsednika delavskega sveta JOŽETA SORLIJA:

»Precej čudni smo ljudje, ki živimo tukaj v Baški grapi. Od

nekdaj smo zadovoljni z malim in tudi potrpeti smo navajeni. Vedeti pa je treba tudi to, da veliki večini zaposlenih delo v tovarni ne pomeni edinega vira zaslužka, ampak doma po malem tudi kmetujejo, oziroma šušmarijo. Zlasti pri slednjem je zaslužek lažji in večji kot pri delu v tovarni. Zato gredo stvar pri nas tako počasi naprej... Prepričan pa sem, da ne bo treba čakati do tistega dne, ko bi šlo za biti ali ne biti, da se bodo naši ljudje le zavedeli, kaj jim pomeni tovarna in kako bi lahko živeli, če bi bili nanjo bolj navezani, če bi z njo bolj čutili in živeli...

Še nekaj je pri nas, česar nismo uspeli rešiti. Vse doslej so bili naši poslovni obračuni skupni, tako da nismo vedeli, kako gospodarijo naši obrati. Pobud za takšno decentralizacijo gospodarjenja, upravljanja in odločanja vse do nedavnega nismo mogli uresničiti. Zgodilo se je celo to, da so tovariši iz obrata v Bovcu zahtevali finančnega inšpektorja, ki naj bi jim ugotovil njihov poslovni uspeh, ker so menili, da podatki podjetja niso točni. Izkazalo se je, da smo jim posredovali prave podatke. No, zdaj imamo vsaj obračun ločen, da lahko razmišljamo tudi o nadaljnji decentralizaciji. Vprašanje je le, če bo to sploh potrebno, ker so kombinacije glede naše perspektive zelo različne...

»MEBLO« PONUJA ROKO

Kot kaže je tovariš Sorli precej točno uganil nadaljnji potek dogodkov.

Tovarna pohištva MEBLO iz Nove Gorice je namreč pripravljena pomagati konkurenčnemu podjetju, ker se njuna proizvodna programa v nekaterih ozirih lepo dopolnjujeta.

Besedo ima inženir OLEG VRTACNIK, direktor tovarne MEBLO:

»Predlagali smo, naj bi se obrat tovarne KRN v Bovcu čimbolj osamosvojil. Pripravljeni smo, da temu obratu priskrbimo današnjim razmeram ustrezajočo delovni in proizvodni program ter obenem posredujemo prodajo. Tako bi se ta obrat samostojno saniral, obenem pa postal naš kooperant za proizvodnjo stilnega pohištva. Niti finančno ali kako drugače MEBLO seveda n more jamčiti za ta obrat, vendar mu tudi v lastnem interesu daje možnost, da se postavi na lastne noge.

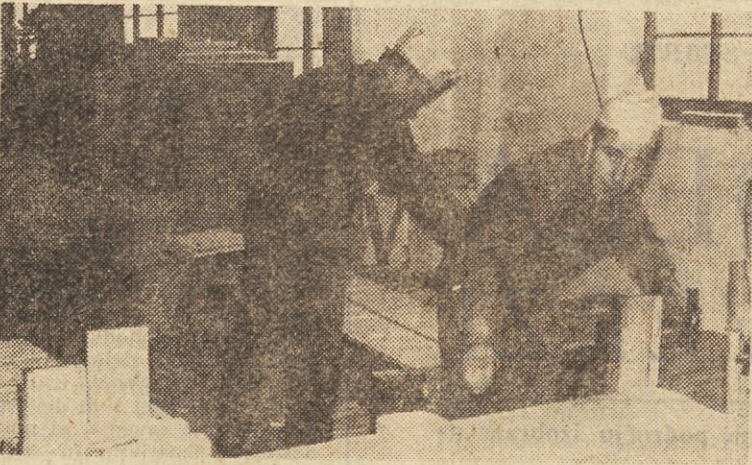
Podobnega mnenja smo tudi o pomoči ostalim obratom tovarne KRN. Vendar zaenkrat predvidevamo le strokovno in organizacijsko pomoč obratu Klavže, ki je — z izjemo Bovca — v trenutno najslabšem položaju. Naša pomoč pa je pogojena s tem, da tovariši iz Klavž najprej radikalno zmanjšajo režijsko-administrativno osebje, kar pomeni prehudo obremenitev glede na poslovne rezultate, kot jih zdaj dosegajo.«

MEBLO torej ponuja roko, vendar nima namena zgolj naše prevzeti bremen, ki jih takšna poslovno-tehnična pomoč nalažja. Edino tako je tudi prav. Kdo naj končno pomaga kolektivu tovarne KRN iz težav, če se za to ne bo potrudil najprej sam? Dvomim, da tega ne bi vsaj zdaj storili, ko stanje postaja zaskrbljujoče, čeprav imajo vsaj prodajo zagotovljeno.

Vendar druge dejstva — ni! Česar sami niso storili, kajrati, ko bi to pomenilo »porod brez hujših bolečin«, morajo storiti zdaj, pa čeprav bo hudo.

Otroke pa, kot vemo, samo toliko časa vodimo za roko, dokler se sami ne naučijo hoditi. Zato bo kolektiv tovarne pohištva KRN Klavže v celoti sam odgovoren, če morda le ne bi izkoristil priložnosti, ki mu jo pomeni zdaj iztegnjena roka tovarne MEBLO.

MILAN GOVEKAR

sticij, pa čeprav so se v ta namen odrekli tudi osebnim dohodkom, ki na primer v povprečju lanskega leta dosegaše komaj 45.000 starih dinarjev. Ob taki politiki bi bil potreben samo malo močnejši sunek, pa bi se slika solidnega gospodarjenja razblinila v nič. To se je dejansko zgodilo že v prvih mesecih po reformi...

Za dosedanje poslovanje tovarne KRN naj bi bilo značilno tudi to, da je bolj ali manj dosledno izpolnjevala vsa izvozna naročila in sproti prevzemala tudi nova naročila, ne da bi ob tem proučila možnosti za nadaljevanje proizvodnje že utečenih proizvodov. S tem je sama sebi zaprla možnosti večje ekspanzije, obenem pa si je spoprijela svoj dohodek. Hkrati je to vplivalo na nepotrebno veliko vezavo obratnih sredstev.

»Če ste za vse to vedeli, ali in kako ste ukrepali?« sem po vsem tem moral vprašati tovariša Skoka, čeprav priznam, da se ob tem nisem ravno prijetno počutil. Predsednik tolminske občine je takole odgovoril:

»V občini živi 23.000 ljudi, od tega jih 4500 zaposluje gospodarstvo, oziroma družbene službe. Vsa industrijska podjetja, v številu tovarno KRN, vključujejo le 1800 delavcev. S tem sem hotel povedati, da nam ni vseeno, če bi katerikoli podjetje šlo po zlu.

Vendar... Gibanje gospodarstva smo v minuli mandatni dobi vsako leto na skupščini vsaj tri ali štirikrat obravnavali in je skupščina vsakič izrekla tudi svoja priporočila. Na vsa naša vprašanja, kako se ta priporočila uresničujejo, smo iz tovarne KRN dobivali odgovore, da delajo na častu odpravili pomanjkljivosti, o katerih smo

sili sami. S tem hočem reči, da je osveščeno naših ljudi še vedno zelo nizka in da zaradi tega odpovedo tudi sicer sposobni strokovnjaki, kakršnih tovarni KRN sicer ne manjka.«

OBISK V TOVARNI

Matični obrat tovarne pohištva KRN stoji v Klavžah. Tam imajo žago in obrat za proizvodnjo drobnega pohištva, medtem ko stilno pohištvo izdelujejo v Bovcu, pisarniško pohištvo pa v Cerknem.

V direktorjevi pisarni se pogovorjam s predsednikom sindikata JOŽETOM URŠIČEM, predsednikom delavskega sveta JOŽETOM SORLIJEM in novim direktorjem — sedanjim članom odbora prisilne uprave MARJANOM FERJANČIČEM.

nama LJUBLJANA

V BLAGOVNICI S STANOVANJSKO OPREMO
NAMA, WOLFOVA 1.
NA IZBIRO

V 1. NADSTROPJU:

- posteljno perilo, prešte in volnene odeje
- dekorativno blago
- serviete, prti, brisače
- preproge, tekači, obloge tal, zavese
- gospodinjstki aparati, hladilniki, štedilniki, sesalci, loščilci, mešalci, bojlerji
- radio aparati, televizorji, gramofoni, magnetofoni, transistorji, radijske in TV antene
- svetilke: stropne, stenske, namizne, stoječe

Nakup pohištva in gospodinjstkih aparatov tudi na potrošniški kredit — 10-odstotni popust pri plačilu z devizami.

LJUBLJANA nama

Vam nudi moden asortiment
konfekcije, galanterije in
metražnega blaga

modna hiša
LJUBLJANA — MARIBOR

PRODAJNI SERVIS